

Risto-Matti Mäki-Mantila

Taluskriisin vaikutus sijoittajien sijoitusstrategiaan

Case: Covid-19

Opinnäytetyö

Kevät 2020

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Tekijä: Risto-Matti Mäki-Mantila

Työn nimi: Talouskriisin vaikutus sijoittajien sijoitusstrategiaan

Ohjaaja: Henri Teittinen

Vuosi: 2020

Sivumäärä: 46

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia sijoittajien sijoitusstrategiaa ja käyttäytymistä talouskriisin aikana. Ensimmäisenä tavoitteena oli perehtyä sijoittamiseen. Toisena tavoitteena oli selvittää talouskriisien syntymistä ja miten ne vaikuttavat yhteiskuntaan. Kolmantena tavoitteena oli tutkia, miten sijoittajien sijoitusstrategiat ja käyttäytyminen muuttuu talouskriisien aikana.

Opinnäytetyön ensimmäinen teoriaosuus käsittelee sijoittamista. Osiossa syvennytään sijoittamiseen, yleisimpiin sijoitusinstrumentteihin, sijoitusstrategioihin ja sijoittamiseen liittyviin riskeihin. Toisessa teoriaosuudessa käsitellään talouskriisejä. Talouskriiseistä käsittelyssä on euroalueen talouskriisi ja COVID-19-viruksesta johdettu, alkava kriisi. Euroalueen talouskriisi käydään läpi sen syntymisestä ja etenemisestä aina seurauksiin asti.

Opinnäytetyössä käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimuksen aineisto kerättiin julkisena verkkokyselynä. Verkkokysely koostui vastaajien perustiedoista, sijoittamiseen liittyvistä tiedoista, COVID-19-viruksen vaikutuksesta sijoittamiseen sekä aikaisemmasta sijoituskokemuksesta talouskriisien aikana. Tutkimuksen vastaajamäärä oli 71 ja kohderyhmänä sijoittajat.

Tutkimustulokset osoittivat, että suurin osa sijoittajista laittaa enemmän rahaa sijoitusmarkkinoille talouskriisien aikana, kun osakkeiden ja rahasto-osuuksien arvot putoavat. Myös sijoitusstrategiat muuttuvat aktiivisemmaksi kaupankäynniksi epävakaiden tilanteiden aikana. Tulosten mukaan kokemus aikaisemmasta talouskriisistä on auttanut sijoittajia olemaan panikoimatta talouskriisien aikana. Kokemus on myös tuonut sijoittajille rauhallisuutta ja rohkeutta pysyä aikaisemmassa strategiassa.

Avainsanat: sijoittaminen, sijoitusstrategiat, talouskriisi

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business and Culture

Degree programme: Business Management

Author: Risto-Matti Mäki-Mantila

Title of thesis: The impact of the economic crisis on investors' investment strategy

Supervisor: Henri Teittinen

Year: 2020

Number of pages: 46

Number of appendices: 1

The aim of the thesis was to study investors' investment strategy and behavior during the economic crisis. The first objective was to become familiar with investing. The second objective was to find out about the emergence of economic crises and how they affect society. The third objective was to study how investors' investment strategies and behavior change during economic crises.

The first theoretical part of the thesis is focused on investing. The section delves into investment, the most common investment instruments, investment strategies, and investment-related risks. The second theoretical part deals with economic crises. The economic crises dealt with are the economic crisis in the eurozone and the emerging crisis due to the COVID-19 virus. The economic crisis in the eurozone is gone through from its start and progression up to its consequences.

The thesis study was performed using an online survey. The online survey consisted of questions about the respondents' basic information, investment-related information, the information about how the COVID-19 virus had impacted on their investing, and their previous investment experiences during economic crises. The online survey had 71 responses, and its target group consisted of investors.

The results of the survey showed that most investors put more money into the investment markets during economic crises, as the values of stocks and fund units fall. Investment strategies also become more active trading during unstable situations. According to the results, experiences from a previous economic crisis have helped investors not to panic during economic crises. Experience has also given investors peace of mind and the courage to stick on to the previous strategy.

Keywords: investing, investing strategy, economic crisis

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvioluettelo.....	6
1 SIJOITTAMINEN.....	8
1.1 Osakesijoittaminen.....	8
1.2 Rahastosijoittaminen.....	9
1.3 Korkosijoittaminen.....	10
1.3.1 Joukkovelkakirjalainat.....	10
1.3.2 Korkorahastot.....	11
2 SIJOITUSSTRATEGIOITA.....	12
2.1 Arvosijoittaminen.....	12
2.2 Kasvusijoittaminen.....	12
2.3 Passiivinen sijoittaminen.....	13
2.4 Osinkosijoittaminen.....	13
3 SIJOITTAMISEN RISKEJÄ.....	15
3.1 Markkinariski.....	15
3.2 Korkoriski.....	15
3.3 Poliittiset riskit.....	16
4 TALOUSKRIISI.....	18
4.1 Euroalueen talouskriisi.....	18
4.1.1 Kriisin alkupiste.....	18
4.1.2 Eteneminen Euroopassa.....	19
4.1.3 Talouskriisin seurauksia.....	20
4.2 COVID-19-kriisi.....	20
4.2.1 Kriisin alkupiste ja eteneminen.....	20
4.2.2 Kriisin vaikutus talouteen.....	21
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN JA TULOKSET.....	23
5.1 Tutkimuksen toteuttaminen.....	23
5.1.1 Tutkimusmenetelmä.....	23

5.1.2 Tutkimuslomakkeen laadinta.....	24
5.1.3 Tutkimuslomakkeen kysymykset.....	25
5.1.4 Aineiston keruu ja käsittely.....	27
5.2 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti	28
5.3 Tutkimustulokset	29
5.3.1 Demografiset tekijät	29
5.3.2 Vastaaajien sijoittaminen	31
5.3.3 Sijoittaminen COVID-19-tilanteen aikana.....	33
5.3.4 Sijoittaminen talouskriisien aikaan	38
5.3.5 Ristiintaulukointi	39
6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	41
6.1 Tutkimus kokonaisuudessaan.....	41
6.2 Keskeiset tutkimustulokset.....	42
LÄHTEET	45
LIITTEET	47

Kuvioluettelo

Kuvio 1. Vastaajien sukupuolijakauma (n=71).	30
Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma (n=71).....	30
Kuvio 3. Vastaajien koulutus (n=71).	31
Kuvio 4. Vastaajien sosiaalinen asema (n=71).	31
Kuvio 5. Vastaajien sijoitusstrategiat (n=71).	32
Kuvio 6. Vastaajien sijoitusinstrumentit (n=71).	33
Kuvio 7. Vastaajien sijoituskokemus (n=71).....	33
Kuvio 8. Vastaajien sijoitussalkun painotuksien muutos COVID-19 -tilanteen aikana (n=71).....	34
Kuvio 9. Vastaajien ajallisen hajautuksen muutos COVID-19 -tilanteen aikana (n=71).	35
Kuvio 10. Vastaajien toimialakohtaisen hajautuksen muutos COVID-19 -tilanteen aikana (n=71).....	35
Kuvio 11. Vastaajien kansainvälisen hajautuksen muutos COVID-19 -tilanteen aikana (n=71).....	36
Kuvio 12. Vastaajien rahastosijoittamisen muutos COVID-19 -tilanteen aikana (n=71).	37
Kuvio 13. Vastaajien rahamäärällisen sijoittamisen muutos COVID-19 -tilanteen aikana (n=71).....	37
Kuvio 14. Vastaajien sijoitusstrategian tietoinen muutos COVID-19 -tilanteen aikana (n=71).....	38
Kuvio 15. Vastaajien osuus sijoittajana toimimisesta aikaisempien talouskriisien aikana (n=71).....	39

Kuvio 16. Ristiintaulukointi sijoitusstrategiat. 40

Kuvio 17. Ristiintaulukointi sijoitusinstrumenteista. 40

1 SIJOITTAMINEN

Halusimme tai emme, olemme kaikki sijoittajia. Oma asunto on sijoitus. Eläkkeemme maksetaan sijoitustuotoilla. Pankki sijoittaa tilillä olevat varamme uudelleen. Töiden vähentäminen on sijoittamista vapaa-aikaan. Sijoittaminen on meidän jokaisen arkea. Siksi sijoittamiseen kannattaa perehtyä ja sijoittaa fiksusti. (Miksi sijoittaa - Sijoittaja.fi 2020.)

Sijoittamisella on mahdollista kasvattaa omaa varallisuutta sekä kohottaa omaa elintasoaan ja sosiaalista statusta. Tämän lisäksi sijoittamiseen perehtymällä saa itselleen myös mielenkiintoisen harrastuksen, joka saattaa onnistuessaan poikia jopa ammatiksi.

Mika Pesosen (2013) mielestä sijoittaminen tarkoittaa erilaisten sijoituskohteiden ostamista, hallussapitoa ja myymistä, jonka tarkoituksena on tehdä voittoa sijoittajalle. Pesosen mukaan yleisimpiä sijoituskohteita ovat valtionlainat ja pörssiosakkeet, mutta myös rahasto-osuudet, kiinteistöt ja raaka-aineet toimivat sijoituksen kohteena.

Sijoittamisessa keskeisintä on tuoton tavoittelu ja riskinotto. Pesosen (2013) mielestä riskiä ei voi kokonaan poistaa eikä se olisi kannattavaakaan tehdä, sillä riskikolikon kääntöpuolena on tuotto. Riskiä voi pyrkiä hallitsemaan hajauttamalla sijoituskohteensa riittävästi tai valitsemalla itselle sopivia riskejä.

1.1 Osakesijoittaminen

Osake tarkoittaa omistusosuutta osakeyhtiöstä. Yhtiö laskee osakeannissa osakkeita liikkeelle kasvattaakseen osakepääomaansa. Yhtiön osakkeita ostanut sijoittaja omistaa yhtiöstä osuuden, joka on yhtä suuri kuin hänen ostamiensa osakkeiden osuus koko osakepääomasta. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2011, 101–102)

Osakkeenomistajan oikeudet voidaan jakaa taloudellisiin oikeuksiin ja päätösvaltaan. Taloudellisia oikeuksia ovat oikeus yhtiön jakamaan osinkoon ja etuoikeus merkitä uusia osakkeita osakeanneissa. Yhtiökokouksessa osakkeenomistaja voi

käyttää päätösvaltaa yhtiötä koskevissa asioissa. Yhtiön hallitus koostuu usein suurimpien osakkeenomistajien edustajista. (Kallunki ym. 2011, 102.)

Osakkeiden tuottoa ei voi tietää etukäteen, mutta sijoittaja odottaa osakesijoituksesta parempaa tuottoa kuin talletuksista ja joukkolainoista, joista sijoittaja saa takaisin sijoittamansa pääoman lisäksi korkotuottoa, joka yleensä tiedetään etukäteen. Osakkeista saatavaa tuottoa ei voi tietää etukäteen, mutta osakemarkkinat hinnoittelevat osakkeet niin, että niistä saatava tuotto vastaa niihin sisältyvää riskiä. Osakekurssit nousevat talouden kasvaessa, joka puolestaan näkyy yritysten tuloksentekokyvyssä. Talouden kasvu, joka perustuu teknologian kehittymiseen ja tuotannon tehostumiseen, ei ole tasaista ja suhdannevaihtelut voivat olla hyvinkin voimakkaita. (Kallunki ym. 2011, 102.)

Osakkeen hinta määräytyy ostotarjousten ja myyntitarjousten perusteella. Kauppa syntyy, kun tarjousten hinta on sama. Pesosen (2013, 89) mielestä huonojen uutisten aikana myyjät alentavat myyntitarjouksiaan, jonka seurauksena ostajat alkavat perääntyä alentaen ostotarjouksiaan, joka laskee osakkeen hinta. Hyvien uutisten aikana ostajat ovat innokkaita ostamaan osakkeita ja korottavatkin ostotarjouksiaan saadakseen niitä.

Pitkällä aikavälillä osakesijoittaminen on tuottanut enemmän kuin muut sijoitusmuodot ja sijoittaja on saanut korvauksen kantamastaan riskistä. Pesosen (2013, 90) mielestä tähän on syynä se, että jos korkosijoitukset tuottaisivat paremmin kuin yritystoiminta, kenenkään ei kannattaisi ottaa yrittäjä- tai omistajariskiä vaan sijoittaa rahansa korkomarkkinoille.

1.2 Rahastosijoittaminen

Yksi helpoimpia tapoja säästää ja sijoittaa on rahastosijoittaminen. Perinteisissä rahastoissa on salkunhoitaja, joka pyrkii seuraamaan tiettyä sektoria, omaisuuslajia tai markkina-aluetta. Jos sijoittajalla ei ole aikaa tai halua seurata pörssikursseja, on rahastosijoittaminen helppo ja oiva valinta hänelle.

Rahastosijoittamisessa salkunhoitajan tavoitteena on sijoittaa hajautetusti valituille markkinoille, mutta samalla tavoitella aktiivisilla sijoituspäätöksillä viiteindeksejä

korkeampia tuottoja. Salkunhoitajat seurailevatkin viiteindeksejä hyvin tarkasti, eivätkä halua ottaa riskiä, että häviäisivät tälle. Järvisen ja Parviaisen (2012, 66) mielestä tämän seurauksena he tekevätkin kosmeettisia painotuseroja sijoittajan salkussa, joka nostaa hallinnointikuluja ja pienentää sijoittajan saamaa tuottoa.

Pitkällä aikavälillä rahastosijoittaminen päihittää tilisäästämisen melko varmasti. Tämä johtuu siitä, että pankkitilin korko on matalampi kuin inflaatio, eli vuosittainen rahan arvon aleneminen. Rahastovaihtoehtoja on paljon ja erilaisiin strategioihin sopivia. Osake-, hedge- ja vipurahastot sopivat sijoittajille, jotka kestävät hyvin riskiä. Korkorahastot puolestaan ovat turvallisuushakuisen sijoittajan valinta. (Sijoitusrahastot 2020.)

Rahastojen kuluilla on oleellinen merkitys tuoton suuruuteen pitkällä aikavälillä. Rahastojen kuluihin kuuluvat sijoitusvaiheessa merkintäpalkkio sekä rahoja nostettaessa lunastuspalkkio. Näiden lisäksi rahastoissa on juoksevia kuluja, joita peritään vuosittain hallinnointipalkkioina. (Sijoitusrahastot 2020.)

1.3 Korkosijoittaminen

Korkosijoitus on yksinkertaisuudessaan rahan lainaamista sijoittajalta sitä tarvitsevalle. Sijoituksen muoto on yleensä joukkolaina tai talletus, ja lainantarvitsijana valtio, pankki tai yritys. Korkosijoittajia pidetään riskienkaihtajina, mutta siinä on luottoriskinsä siitä, että lainan takaaja ei ole koron ja pääomien maksuhetkellä maksukykyinen. (Järvinen ym. 2012, 59.)

1.3.1 Joukkovelkakirjalainat

Yritykset, valtiot, kunnat ja muut yhteisöt voivat ottaa lainaa sijoittajilta laskemalla liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja. Liikkeeseen laskettaessa lainat ovat monivuotisia, pitkäaikaisia rahoitusinstrumentteja. Joukkovelkakirjalainoilla on pitkät perinteet ja suuri merkitys yhteiskunnan kehityksessä. Esimerkiksi Suomessa joukkovelkakirjalainoilla on rahoitettu Saimaan kanavan, rautateiden sekä voimaloiden rakentamista. (Pörssisäätiö 2018.)

Kun lainanottaja tarjoaa lainaa sijoittajille merkittäväksi, se ilmoittaa lainaehdot myyntiesitteessä. Keskeisin tieto sijoittajalle on laina-aika, joka vaihtelee muutamasta vuodesta kymmeneen vuosiin, ja kuponkikorko, joka on usein kiinteä, mutta se voidaan myös sijoittaa viitekorkoon tai jopa inflaatioon. Muuttuvakorkoisissa lainoissa korkotasolle voidaan määritellä minimi- tai maksimitaso. Näiden lisäksi ilmoitetaan maksettavien korkoerien määrä (kerran vuodessa vai useammin) sekä lainan takaisinmaksutapa. Lainattu pääoma voidaan maksaa takaisin vuosittaisina lyhennyksinä tai kertasuorituksena laina-ajan päättyessä. (Sijoittajan korko-opas 2018.)

Yksityissijoittajalle yksi tapa sijoittaa joukkolainaan on merkitä niitä liikkeeseenlaskun yhteydessä. Useimmilla joukkovelkakirjalainoilla voi käydä kauppaa laina-aikana, joten sijoittaja voi myös ostaa joukkolainan, joka on laskettu liikkeeseen aiemmin. Tätä mahdollisuutta kuitenkin rajoittaa usein suhteellisen korkea minimisijoitus, mutta poikkeuksiakin löytyy. (Sijoittajan korko-opas 2018.)

1.3.2 Korkorahastot

Järvisen ja Parviaisen (2012, 64) mielestä korkorahastot voidaan jakaa kolmeen luokkaan: vähäriskisiin lyhyen koron rahastoihin, vähäriskisiin pitkän koron rahastoihin ja korkean riskin pitkän koron rahastoihin. Lyhyen koron rahastot sisältävät yleensä alle vuoden mittaisia sijoituksia, mutta ne voivat myös olla pidempiä, vaihtuvakorkoisia sijoituksia. Näihin vaihtuvakorkoisten sijoitusten arvoon markkinakorkojen muutokset eivät juuri vaikuta. Pitkien joukkolainojen hankkimista lyhyen koron rahastoihin pidetään arveluttavana, koska tällöin rahastoon kohdistuu suurempi luottoriski.

Pitkän koron rahastot nähdään vaihtoehtona suorille joukkovelkakirjalainoille, sillä ne ovat vaivattomampi tapa sijoittaa lainamarkkinoille. Tämän lisäksi sijoittaja saa ammattilaisen hoitaman, helposti hajautetun lainasalkun. Haittana ovat suoria joukkovelkakirjasijoituksia korkeampi kustannustaso. Sijoitustoiminnallaan korkosijoittajat eivät rikastu miljonääreiksi, mutta korkosijoitukset nähdään käteväenä sijoituskohteenä heikkojen suhdanteiden aikana tai tapana vähentää sijoitussalkun riskiä. (Järvinen ym. 2012, 66.)

2 SIJOITUSSTRATEGIOITA

2.1 Arvosijoittaminen

Kim Lindströmin (2007, 20) mukaan arvosijoittajat kuuluvat bottom up -sijoittajiin, eli niin sanottuihin mikrofundamentalisteihin, jotka lähtevät liikkeelle yrityksen analysoinnista. Hänen mielestään arvosijoittaja kiinnostavat yrityksen taloudellisen aseman ja kannattavuuden lisäksi muun muassa yrityksen markkina-asema, toimintaedellytykset, liikeidea, kysyntä, asiakasrakenne sekä johdon toimintakyky.

Arvosijoittaja mieltää, ettei hän vain osta osakkeita, vaan hän ajattelee kuin yritysostaja ja ostaa tietyn murto-osan liiketoimintaa harjoittavasta yrityksestä. Tulevaisuuden odotuksetkin kiinnostavat arvosijoittajaa, joskin hän korostaa niihin liittyvää epävarmuutta eli riskiä. Riskiä hän pyrkii minimoimaan ottamalla huomioon tiedossa olevia tai todennettavissa olevia seikkoja, sekä ostamalla yritystä mahdollisimman edullisesti. Lindströmin (2007, 20) mukaan arvosijoittajalle ratkaisevan tärkeitä ovat yrityksen osingonmaksukyky ja -halu sekä osakkeen arvostus suhteessa yhtiön nettovarallisuuteen ja tulokseen. Näiden lisäksi arvosijoittaja korostaa yhtiön laatua ja sen ansaintakyvyn tuleekin olla kohdillaan. Ellei yritys tuota voittoa, tasesubstanssi ei kasva eikä yritys läpäise arvosijoittajan kriteereitä.

2.2 Kasvusijoittaminen

Arvosijoittajan tapaan kasvusijoittajakin on bottom up -sijoittaja. Hän etsii yhtiöitä, joiden liikevaihdon, tuloksen tai sijoitetun pääoman tuoton odotetaan kasvavan keskimääräistä nopeammin. Toisin kuin arvosijoittaja, joka painottaa nykyhetkeä ja alhaisia tunnuslukuja, kasvusijoittaja kohdistaa sijoituskohteisiinsa kasvuodotuksia eikä pidä tämän päivän lukuja kovin edustavina. Hänellä on myös valmiutta hyväksyä nettovarallisuuteen tai tulokseen nähden korkeaa osakehintaa. (Lindström 2007, 21.)

Kasvusijoittaja ei ota voimakkaasti kantaa osakkeen nykyhinnoitteluun tai osakkeiden keskinäisiin hintasuhteisiin, koska hänen kiinnostuksensa perustuu tulevan tuloskehityksen ja kasvun odotuksiin. Mikäli kasvusijoittajan yhtiöön kohdistamansa odotukset toteutuisivat, olisi osakkeen hinta vain ponnahduslauta kohti korkeampaa osakekurssia. (Lindström 2007, 21.)

2.3 Passiivinen sijoittaminen

Passiivinen sijoittaminen tunnetaan myös osta ja pidä -sijoitusstrategiana, jonka mukaan sijoittaja hankkii osakkeita ja pitää ne itsellään suhteellisen pitkään.

Järvinen ja Parviainen (2012, 13) kuvailevat passiivista sijoittamista sellaiseksi, että sijoittajan salkun koostumus pysyy kutakuinkin ennallaan riippumatta ajan kulumisesta tai markkinatilanteiden muutoksista. Salkun muutokset liittyvät pääsääntöisesti siihen, että sijoituskohteiden markkina-arvot kasvavat salkussa suhteellisesti liian suuriksi tai pieniksi, minkä perusteella kohteiden painoarvoa lisätään tai vähennetään. Muutos voi myös johtua siitä, että sijoittaja lisää tai vähentää omaa pääomaansa sijoituksissaan. Muutoksia ei siis tehdä sen perusteella, millaista markkina-arvoon vaikuttavaa uutta tietoa sijoituksen kohteesta tai markkinoista sijoittaja saa. Passiivinen sijoittaja ei vaivaa päätänsä sillä, mitä markkinoilla tapahtuu tai miten hänen sijoituskohteidensa liiketoiminnot kehittyvät.

Passiivisen sijoittamisen merkittävä etu on kustannustehokkuus. Monet tutkimukset ovat osoittaneet, ettei aktiivisilla salkun muutoksilla saavuteta lisätuottoja: vain kulut kasvavat. Tunnusomaista passiiviselle sijoittamiselle on, että salkun koostumus noudattelee osakkeiden ja omaisuuslajien painoja markkinoilla. (Järvinen ym. 2012, 14.)

2.4 Osinkosijoittaminen

Osinkosijoittaminen on strategia, jossa sijoittaja sijoittaa osinkoa maksaviin yrityksiin. Näin sijoittaja saa sijoituksiinsa tasaisen tulovirran ja omaisuus kasvaa. Oike-

anlaisella strategialla osingot tuottavat tasaista tulovirtaa sijoitussalkkuun, mutta kuitenkin kaikessa sijoittamisessa, myös osinkojen kanssa riskit tulee minimoida ja sijoitukset hajauttaa.

Ankelo (2017) huomauttaa, että osakemarkkinat liikkuvat sykleissä, jotka toistavat itseään aika ajoin. Syklin takia osinko-osaketta valitessa sijoittajan tulee selvittää tarkasti osakkeen pitkän aikavälin kehitys. Ankelon mukaan erityisesti sellaisia yhtiöitä tulee suosia, jotka ovat pitkällä aikavälillä jatkuvasti kasvattaneet osingon määrää.

Ankelo jatkaa, että yhtiön kasvupotentiaalin ja tulevaisuuden osingonmaksukyvyn lisäksi sijoittajan tulee perehtyä yhtiön osingonjakosuhteeseen, sillä se voi paljastaa miten riskinen sijoitus on. Osingonjakosuhte paljastaa, miten paljon yhtiön tekemästä tuloksesta maksetaan osinkoa osakkeenomistajille, sekä sen, miten paljon yhtiö voi itse pitää tuotostaan. Kun korkean osingonjakosuhteen omaavan yhtiön tulos pienenee, pienentää se myös maksettavan osingon määrää.

Ankelo huomauttaa, että myös osinkosijoittamisessa hajauttaminen on tärkeää, sillä yksittäisten yhtiöiden osingonmaksukyvyille saattaa tulla painetta markkinoiden saksatessa. Kun osinkovirtaa tulee monesta suunnasta, ei yhden yksittäisen yhtiön ongelmat aiheuta hyvin hajautetulle salkulle merkittäviä osinkomenetyksiä. Näin pienistä puroista kasvaa suuri joki.

3 SIJOITTAMISEN RISKEJÄ

Riski on tappion mahdollisuutta, tuleviin tuottoihin liittyvää epävarmuutta, uhka menettää rahaa, ja sitä ei kukaan halua. Valitettavasti tuottoja ei tule ilman riskiä. On tutkittu, että sijoittaja kokee enemmän mielipahaa sijoitusten aiheuttamista tappioista, kuin mielihyvää sijoitusten tuomista voitoista. Sijoittaja myös joutuu opettelemaan riskinottoa ja sen ymmärtämistä. Pesonen (2013, 27) toteaa, että erilaiset mielikuvaharjoitukset ja laskutehtävät leikkirahaa käyttäen eivät kerro kaikkea, sillä todellista riskinsietoa opettaa vain oikean rahan menettäminen.

3.1 Markkinariski

Markkinariskillä tarkoitetaan yleisen markkinatilanteen vaikutusta yksittäiseen osakkeeseen ja siltä voikin suojautua vain pysymällä poissa osakemarkkinoilta. (Pesonen 2013, 90–91) Pesosen mielestä tämä voi olla hyvä asia laskumarkkinoiden aikana, mutta tällöin markkinoiden nousu voi jäädä näkemättä, jos sieltä on liian kauan poissa. Markkinakäänteeseen näkeminen on aina hankalaa ja usein sen ymmärtääkin vasta jälkikäteen, kun markkinat ovat jo kääntyneet.

Käytännössä markkinariski on sitä, että markkinat kohtaavat ikäviä uutisia. Näitä voivat olla esimerkiksi finanssikriisi, taloudelliset- ja diplomaattiset pakotteet tai erilaiset luonnonmullistumat. Yrityksen osakekurssi laskee muun markkinan mukana riippumatta siitä, onko yrityksen tuottama tuote menestys vai floppi. (Talousmentor 2020.)

3.2 Korkoriski

Pesosen (2013, 71) mukaan korkoriski syntyy silloin, kun korkotasot muuttuvat. Korkotason nousu laskee joukkolainan hintaa, ja vastaavasti korkotason lasku nostaa niiden hintaa. Korkotason muutokset tuntuvat eniten sellaisissa korkosijoituksissa, joiden erääntyminen on kaukana tulevaisuudessa. Korkoriskistä ei tarvitse välittää, jos aikoo pitää sijoituksensa liikkeeseenlaskusta eräpäivään saakka.

Korkoriski voi toteutua myös inflaatio-odotusten kautta. Tällöin inflaatio-odotukset kasvavat, jolloin sijoittajat haluavat korkeampaa tuottoa sijoitukselleen. Inflaatio heikentää sijoittajan sijoitukselleen saamaa realituottoa, joten nimelliskoron pitäisi nousta, jotta sijoittajan tuottovaatimus ja reaalityttö säilyisivät ennallaan. Tällöin sijoittajat myyvät korkosijoituksiaan, joka puolestaan nostaa korkotasoa. Inflaatio ja inflaatio-odotusten muutos on iso riski korkosijoittajalle. (Pesonen 2013, 73.)

Pesosen (2013, 73–74) mielestä korkoriskiä ja sen pituutta voidaan mitata modifioidulla duraatiolla. Se on korkosijoituksen kassavirtojen nykyarvolla painotettu keskimääräinen takaisinmaksuaika. Mitä suurempi modifioitu duraatio on, sitä suurempi on korkoriski ja sitä herkempi sijoitussalkku on korkotason muutoksille. Hän myös hahmottaa kouluviivoittimen avulla, kuinka korkoriskin pituus vaikuttaa korkosijoituksen arvoon. 30 senttimetrin viivoitin laitetaan pöydän reunalle siten, että sen alkupäästä sentti on pöydällä ja loput viivoittimesta tyhjän päällä pöydän reunan ulkopuolella. Tämän jälkeen viivoitin laitetaan väpättämään, niin huomataan, että 30 senttimetrin kohdalla viivain heiluu paljon enemmän kuin viiden tai kymmenen senttimetrin kohdalla. Sama pätee korkojen ja korkosijoitusten kanssa. Korkojen muuttuessa 30 vuoden korkosijoitukset liikkuvat paljon enemmän kuin viiden tai kymmenen vuoden sijoitukset.

3.3 Poliittiset riskit

Poliittisten riskien huomioimista sijoittamisessa on perinteisesti pidetty olennaisempaan kehittyvillä kuin kehittyneillä markkinoilla. Sijoittajat ovat kuitenkin tulleet enemmän tietoisiksi siitä, millaisia vaikutuksia politiikalla voi olla myös kehittyneillä markkinoilla. Tämä johtuu länsimaissa vuonna 2016 pidettyjen vaalien aiheuttamien myllerrysten ja populistipuolueiden suosion kasvusta. Poliittisen ekonomistin Stephanie Kellyn mukaan erilaiset analyysit ja gallupit sekä Iso-Britannian eroamisesta Euroopan unionista että Yhdysvaltojen presidentinvaaleista antoivat virheellistä tietoa lopputuloksesta, eli tuloksia pidettiin yllätyksinä. Tämä puolestaan näytti sen epävarmuuden, joka poliittisissa lopputuloksissa piilee. Tuo epävarmuus voi

johtaa bruttokansantuotteen kasvuun, sekä valuuttakurssien ja osakkeiden alenemiseen, vaikka epävarmuudesta johtuvien seurausten laajuus ja kesto vaihtelee eri markkinoilla. (SalkunRakentaja.fi 2017.)

4 TALOUSKRIISI

Finanssikriisi ja rahoitusmarkkinakriisi ovat kriisejä, jotka tapahtuvat tai saavat alkunsa rahoitusmarkkinoilla. Velkakriisissä kiinnitetään huomiota valtioiden velkaantuneisuudesta johtuviin talousongelmiin ja eurokriisillä viitataan euroalueen- ja järjestelmän ongelmiin. Talouskriisissä on puolestaan kyse laajemmin koko talouteen liittyvästä lamasta, johon sisältyvät edellä mainitut kriisit. (Maailmantalous.net 2013.)

4.1 Euroalueen talouskriisi

Euroalueen talouskriisillä, tunnetaan myös velkakriisinä, tarkoitetaan euron ajautumista syvään kriisiin 2010-luvulla. Talouskriisi puhkesi samaan aikaan Yhdysvaltojen finanssikriisin kanssa. Taloudelliset vaikeudet ajautuivat Eurooppaan, mikä näkyi valtioiden menojen lisääntymisenä, verotulojen laskuna ja budjettivajeiden kasvuna. (Eduskunta.fi 2013.)

4.1.1 Kriisin alkupiste

Maailmanlaajuiseen taantumaan johtanut tapahtumaketju sai alkunsa Yhdysvalloista, jossa asuntomarkkinoiden hintakupla pääsi syntymään alhaisen korkotason ja siitä seuranneen keinottelun takia. Asuntolainoja tarjottiin liittovaltion painostuksesta vähävaraisille ihmisille. Pientääkseen riskiä asuntolainapankit myivät myöntämiään lainoja investointipankeille, jotka tarttuivat tilaisuuteen päästääkseen käsiksi valtaviin asuntolainamarkkinoihin. Investointipankit paketoivat asuntolainoista johdannaisia, ja myivät niitä eteenpäin sijoittajille ympäri maailman. Asuntojen hinnat kuitenkin kääntyivät laskuun vuonna 2006 ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin. Yhä useammalla asuntovelallisella ei ollut varaa lyhentää ottamaansa lainaa, joten lainaeriä jäi maksamatta ja lainoja myöntäneet pankit ajautuivat vaikeuksiin. Monet asuntolainapankit kaatuivat ja veivät mukanaan pohjan investointipankkien käymältä johdannaiskaupalta. Vuoden 2008 alkupuolella lukuisat investointipankit ilmoittivat valtavista luottotappioarvioistaan, ja koko kaaos huipentui, kun

syyskuussa 2008 Lehman Brothers, yksi Yhdysvaltojen merkittävimmistä investointipankeista, hakeutui yrityssaneeraukseen. (Eurooppatiedotus 2013.)

4.1.2 Eteneminen Euroopassa

Yhdysvalloissa sattunut kriisi painoi maailmantalouden taantumaan. Talouden kasvu hidastui, kun pankit pelästyivät ja tulivat varovaisemmiksi lainojensa myöntämisessä, mikä edesauttoi yritysten haluttomuutta tehdä investointeja. Talouden hyytyminen vähensi verotuloja, mutta samalla valtioiden menot vain kasvoivat. Vaikka valtiot tiukensivat taloudenpitoaan, oli lainarahan tarve silti ennallaan. Pulaan joutuneille pankeille annetut tukipaketit syvensivät omalta osaltaan valtioiden ahdinkoa. (Eurooppatiedotus 2013.)

Pelkästään talouskriisi ei ole syypää Euroopan maiden valtavaan velkataakkaan. Koko 2000-luku on Euroopassa eletty yli varojen, ja varsinkin euroalueen eteläiset valtiot, kuten Kreikka, Italia ja Espanja, ottivat huomattavan määrän velkaa liittyttyään euroon. Nämä valtiot saivat lainaa samalla korolla kuin muutkin euromaat, koska Euroopan keskuspankki (EKP) katsoi kaikkien euroalueen valtioiden velkaperien olevan yhtä hyviä vakuuksia. (Eurooppatiedotus 2013.)

Kriisin syvyys alkoi paljastua lokakuussa 2009, kun vuosia yli varojensa elänyt Kreikka ajautui umpikujaan. Maan hallitus ilmoitti, että julkisen talouden alijäämä oli aiemmin ilmoitettua huomattavasti suurempi. Maan luottoluokitus aleni, kun sijoittajien luottamus maan kykyyn selviytyä lainakoroista alkoi laskea. Maaliskuussa 2010 Kreikalle myönnettiin ensin 45 miljardin euron lainaohjelma velkakriisin leviämisen estämiseksi, mutta koska tämä ei riittänyt vakauttamaan maan tilannetta, myönnettiin sille toinen, 110 miljardin euron laina- ja sopeutumishjelma, jonka ehtona Kreikan tuli toteuttaa merkittävä säästökuuri. Vaikeuksiin joutunut Irlanti sai marraskuussa 67,5 miljardin euron lainaohjelman ja keväällä 2011 Portugali sai 78 miljardin euron lainapaketin omiin ongelmiinsa. Velkakriisi laajeni seuraavaksi Italiaan, jossa sijoittajien luottamus sen maksukykyyn heikentyi ja lainojen korot nousivat. Näin velkakriisi lähti laajenemaan koko euroalueelle. (Eurooppatiedotus 2013.)

Vasta joulukuussa 2011 järjestetyssä EU-huippukokouksessa solmittiin talouspoliittinen sopimus, joka tiukensi EU-maiden talouskuria ja vahvisti kriisimekanismeja. Samalla Euroopan vakausmekanismin käyttöönottoa päätettiin aikaistaa kesään 2012 syksyn 2012 sijaan. Juhannuksen jälkeen 2012 Espanja ja Kypros esittivät viralliset avunpyynnöt kriisilainojen saamiseksi, jotta ne voisivat pelastaa pankkiensa toiminnan. Espanja saikin 100 miljardin euron lainaohjelman, kun taas Kyprokselle myönnettiin 10 miljardin lainaohjelma. (Eurooppatiedotus 2013.)

4.1.3 Talouskriisin seurauksia

Talouskriisin jälkeen talouden kehitys on eri euromaissa poikennut merkittävästi toisistaan. Osa maista koki kaksoistaantumaa, josta elpyminen on ollut hidasta (mm. Italia, Portugali, Kreikka), toisissa maissa puolestaan talous on elpynyt tasaisesti (mm. Saksa ja Ranska), eräissä maissa jopa nopeasti (mm. Irlanti). Maita ei voi kuitenkaan luokitella suoraviivaisesti, sillä kehitykseen vaikuttaneet syyt voivat merkittävästi poiketa toisistaan. Tulevan kehityksen kannalta on tärkeää ymmärtää, mitkä tekijät ovat pehmentäneet kriisin vaikutuksia, ja mitkä edesauttaneet joidenkin maiden nopeaa toipumista. (Euro ja talous 2018.)

4.2 COVID-19-kriisi

Vihriälän (2020) mukaan koronavirus on aiheuttanut globaalin kriisin, jonka yksi ulottuvuus on talouden taantuma. Useat eri valtiot ovat kriisimoodissa, kun kansalaisten kokoontumista ja liikkumista on merkittävästi rajoitettu ja liiketoiminta on rajusti supistunut. Tämän takia talouteen syntyy kuluvana vuonna taantuma. Tietoa ei ole siitä, millainen taantuma on, tai kuinka pitkä ja syvä.

4.2.1 Kriisin alkupiste ja eteneminen

Joulukuussa 2019 Kiinassa, Wuhanin kaupungissa havaittiin useita keuhkokuume-tapauksia ilman tunnettua aiheuttajaa. Tammikuun aikana virus levisi Kiinassa mui-

hin maakuntiin, ja kuun lopussa Maailman Terveysjärjestö (WHO) julisti koronaviruksen kansainväliseksi terveysuhaksi. Maaliskuun 12. päivä WHO nimesi COVID-19-epidemian globaaliksi pandemiaksi. Samana päivänä kansainväliset pörssikursit reagoivat tilanteeseen erittäin voimakkaasti ja niiden pudotus oli suurempi kuin kertaakaan aiemmin sitten vuoden 1987. Enemmistö Euroopan maista sulki julkisia tiloja ja kouluja, sekä asetti rajoituksia ihmisten liikkumiseen ja kauppojen aukioloihin. (Ek.fi 2020.)

Huhtikuun puolenvälin jälkeen uusien tartuntojen määrä lähti laskuun useissa Euroopan maissa. Globaalisti tartuntoja oli tuohon mennessä yli 2,3 miljoonaa, joista Euroopassa 1,1 miljoonaa ja kuolemia globaalisti 162 000, joista Euroopassa yli 100 000. Huhtikuun aikana useat Euroopan maat ilmoittivat suunnitelmistaan rajoitustoimien vaiheittaisesta keventämisestä. (Ek.fi 2020.)

4.2.2 Kriisin vaikutus talouteen

Koronaviruspandemia on yhtäaikainen kysyntä- ja tarjontashokki globaaliin talouteen. Pandemian aiheuttamat karanteenit sekä koulujen ja palveluiden sulkemiset vähentävät työn tarjontaa ja johtavat tuotannon seisahtumiseen. Samalla se vähentää palveluiden kysyntää, kuten turismia ja ravintola- ja viihdepalveluiden käyttöä, lisää epävarmuutta sekä heikentää yritysten ja kotitalouksien luottamusta talouteen. (Etl.fi 2020.)

Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos (ETLA) arvioi, että Suomen bruttokansantuote supistuu pandemian takia 1–5%. Haarukka on valtava, mutta arvion perustaksi ETLA on laatinut kolme erilaista skenaariota, joilla se kertoo, miten arvioituun haarukkaan on päädytty. Positiivinen skenaario ja pienin bruttokansantuoton supistuminen perustuu siihen, jos pandemia saataisiin Euroopassa hallintaan maaliskuussa. Tällä hetkellä tämän skenaarion toteutuminen näyttää kuitenkin epätodennäköiseltä. (Etl.fi 2020.)

Perusskenaariossa bruttokansantuote supistuisi 3 prosenttia. Tämä perustuu siihen, että ensin yksityinen kulutus supistuu kahden kuukauden ajan noin kolmanneksella, joka jälkeen alkaisi hidas taloudenkasvu. Vienti supistuisi koko vuonna

noin kymmenyksen. Yksityiset investoinnit supistuisivat jonkin verran, sillä rakentamiseen ei kohdistu samanlaista sokkia kuin muuhun talouteen. Tämä johtuu muun muassa tehokkaista talouden elvytystoimista. (Etila.fi 2020.)

Viimeisessä, ja pahimmassa skenaariossa bruttokansantuote supistuu 5 prosenttia. Oletus perustuu länsimaisiin arvioihin Kiinan reaalitalouden kehityksestä. Kiinan talous supistui tammi-helmikuussa 13 prosenttia, mutta jo maaliskuun aikana oli uudelleen käynnistynyt. (Etila.fi 2020.)

Tällä hetkellä epävarmuus on erittäin suurta, eikä tilastotietoa ole saatavilla Euroopan tai Yhdysvaltojen reaalitalouden kehityksestä. On myös mahdollista, että koronavirus leviää toisena aaltona, kun useat maat poistavat tai lieventävät pandemiasta johtuneita rajoituksia. Silloin seuraukset voivat olla pahemmat, kuin mitä on osattu odottaa.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN JA TULOKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia, miten talouskriisi vaikuttaa sijoittajien sijoituskäyttäytymiseen ja sijoittajien käyttämään sijoitusstrategiaan. Tutkinnan kohteena oli painotus erilaisten sijoitusinstrumenttien välillä, sijoittajien käyttämät erilaiset sijoitusstrategiat, sijoittajien aikaisempi kokemus talouskriiseistä, sekä mitä he niistä oppivat ja miten kriisit ovat vaikuttaneet sijoitustyyliin.

Tutkimus on ajankohtainen, sillä tällä hetkellä maailmaa koetteleva COVID-19-virus on vaikuttanut merkittävästi eri valtioiden ja yritysten tuloksen tekoon ja talouteen. Samalla tilanne vaikuttaa myös sijoittajien käyttäytymiseen ja strategian valitsemiseen, sillä epävarmat ajat ja pörssikurssien jopa päivittäinen raju heittely eivät missään nimessä ole normaaleja tapahtumia sijoituselämässä.

5.1 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus toteutettiin laadittujen tutkimuskysymysten perusteella, jotka koskivat sijoittajien painotusta eri instrumenttien välillä, minkälaiseksi sijoittajaksi sijoittajat itsensä kokevat, millaista sijoitusstrategiaa he käyttävät, onko COVID-19-virus vaikuttanut heidän sijoituspäätöksiinsä ja onko sijoittajalla aikaisempaa kokemusta talouskriisistä. Tutkimuksesta saadaan tietoa sijoituskäyttäytymisestä ja sen muutoksesta poikkeuksellisen tilanteen aikana.

5.1.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen toteuttamisessa käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, joka tarkoittaa määrällistä tutkimusta. Määrällisen tutkimuksen tarkoituksena on tutkia aiheetta tai ilmiötä, josta on aikaisempaa tilastollista tutkimusta, ja sen edellytyksenä on tutkittavan aiheen tekijöiden ja muuttujien tunteminen. Määrällinen tutkimus pohjautuu jo olemassa olevalle teorialle ja tutkimuksessa käytettävät mittarit ovat määrällisiä. (Kananen 2011, 17–18.)

Määrällisessä tutkimuksessa korostetaan tiedon perusteluja, luotettavuutta, objektiivisuutta ja yksiselitteisyyttä. Näiden ominaisuuksien perusteella voidaan luoda yleisiä johtopäätöksiä tutkittavasta joukosta ja tutkimustuloksista. (Kananen 2011, 18, 22.)

Jotta määrällistä tutkimusta voidaan pitää luotettava, tarvitaan tutkimuksen aineistoon riittävän suuri otanta. Tutkimustuloksia kuvataan numeerisesti ja havainnollistetaan taulukoiden ja kuvioiden avulla. Määrälliselle tutkimukselle on tyypillistä vertailla erilaisten asioiden välistä suhdetta. (Heikkilä 2014, 15.)

5.1.2 Tutkimuslomakkeen laadinta

Tutkimus toteutettiin verkkokyselynä Webropol 3.0 -verkkokyselyohjelmalla. Huolellisesti suunnitellussa ja laaditussa verkkokyselyssä on yhteensä 16 kysymystä, jotka on pyritty tekemään mahdollisimman helposti ymmärrettäviksi. (Liite 1.) Kyselylomake suunniteltiin loogiseksi ja toimivaksi erilaisilla vastauspäätteillä, kuten mobiililaitteilla ja tietokoneella. Tämä mahdollistaa mahdollisimman vaivattoman vastaamisen ja parantaa mahdollisuutta, että vastaaja vastaa kyselyn loppuun asti. (Vehkalampi 2008, 20).

Kyselylomakkeen kysymykset koostuvat strukturoiduista kysymyksistä, joista osaan on lisätty avoimen vastauksen vaihtoehto, sekä avoimista kysymyksistä. Strukturoitu kysymys tarkoittaa kysymystä, jossa on annettu valmiit vastausvaihtoehdot. (Kananen 2011, 30).

Vastausvaihtoehdot kyselylomakkeelle pyrittiin laatimaan mahdollisimman selkeiksi samalla, kun vältettiin, ettei niistä tule liian pitkiä. Myös vastausvaihtoehtojen määrää pyrittiin rajaamaan oleelliseen, ettei vastaus tilanne muutu epäselväksi (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2011, 23). Kaikki kyselylomakkeen kysymykset ovat pakollisia.

Kyselyn kysymykset hyväksyttiin opinnäytetyön ohjaajalla. Hyväksynnän ja korjausehdotusten korjaamisen jälkeen kyselyn kysymykset testattiin testihenkilöillä, jotka antoivat palautetta kyselyn toimivuudesta ja kysymysten selkeydestä.

Kyselylomake koostui neljästä osa-alueesta. Osa-alueet olivat demografiset tekijät, sijoittamiseen liittyvät kysymykset, sijoituskäyttäytymiseen liittyvät kysymykset COVID-19-tilanteen aikana sekä aikaisempiin talouskriiseihin liittyvät kysymykset. Vastaa- jien väestölliset tekijät pyrittiin selvittämään kyselyn ensimmäisessä osassa. Kyselyn demografisiksi tekijöiksi valittiin sukupuoli, ikä, koulutus ja sosiaalinen asema.

Toisessa osiossa kysytään vastaajan sijoittamiseen liittyviä asioita. Näitä ovat sijoituskokemus, sijoitusten painotus ja vastaajan käyttämä sijoitusstrategia. Kolmannessa osiossa vastaajalta kysytään COVID-19-viruksen luoman tilanteen vaikutusta sijoittamiseen, sijoittamisen painotuksiin ja sijoitusstrategiaan. Neljännessä osiossa puolestaan kysellään sijoittajan aikaisempaa kokemusta talouskriiseistä, sekä miten aikaisemmat kokemukset vaikuttavat nykyiseen tilanteeseen.

5.1.3 Tutkimuslomakkeen kysymykset

Vastaajien sukupuoli. Vastaajien sukupuolen selvittämisessä on tarkoituksena selvittää vastaajien sukupuolijakauma. Vastausvaihtoehtona on mies, nainen tai muu. Vastaajien sukupuolen selvittäminen on tärkeää tutkimusta analysoitaessa. Sukupuolijakauman avulla voidaan tehdä karkeita johtopäätöksiä, jotka kuvastavat sukupuolien eroavaisuuksia sijoitustoiminnassa. Sukupuolen perusteella tutkimuksen tuloksista voidaan tehdä ristiintaulukointeja.

Vastaajien ikä. Kysymyksen tarkoituksena on selvittää vastaajien ikähaarukkaa. Ikä vaikuttaa muun muassa mahdolliseen koulutustaustaan sekä aikaan, jonka vastaaja on voinut olla työmarkkinoilla. Kuusikymppinen mies, joka juo konjakkia, polttelee sikaria ja pelaa golfia tai hevospooloa on monen mielikuva sijoittajasta, joten kysymyksellä pyritään myös selvittämään, pitääkö edellä mainittu mielikuva paikansa.

Vastaajien koulutus. Kysymyksen tarkoituksena on selvittää vastaajien koulutustaustaa. Tyypillisesti koulutus kasvattaa yksilön tuottavuutta ja nostaa sitä kautta myös ansiotasoa. Mitä parempi koulutus yksilöllä on, sitä todennäköisemmin hän on työmarkkinoilla ansaitsemassa tuloja. Vuonna 2015 korkea-asteen tutkinnon

suorittaneilla vuositulot olivat 1,9 kertaiset korkeintaan peruskoulun suorittaneisiin verrattuna. (Kinnunen & Mäki-Fränti, 2017).

Sosiaalinen asema. Tämän kysymyksen tarkoituksena on kartoittaa vastaajien jakautuminen sosiaalisen aseman mukaan. Sosiaalinen asema vaikuttaa siihen, kuinka paljon vastaaja voi sijoittaa rahaa sijoitusmarkkinoille.

Vastaajien sijoitusstrategia. Kysymyksen tarkoituksena on selvittää, minkälaista sijoitusstrategiaa vastaajat suosivat. Sijoitusstrategioita on useita erilaisia ja ne soveltuvat erilaisiin tilanteisiin. Strategioiden paremmuutta on vaikea verrata muihin, sillä dataa ei ole tarpeeksi saatavilla ja joidenkin strategioiden kriteerit ovat melko häilyvät. (Tuulipuku.fi 2017).

Vastaajien käyttämät sijoitusinstrumentit. Kysymyksen tarkoituksena on selvittää, minkälaisiin kohteisiin vastaajat sijoittavat. Sijoituksen kohteita on markkinoilla lukuisia erilaisia aina osakkeista ja erilaisista rahastoista joukkovelkakirjalainoihin ja kryptovaluuttoihin.

Sijoituskokemus. Kysymyksen tarkoituksena on kartoittaa vastaajien kokemusta sijoittajana toimimisesta vuosissa.

COVID-19-viruksen vaikutus sijoitusten painotuksiin. Tämän kysymyksen tarkoituksena on selvittää, onko maailmalla vallitseva COVID-19-virus vaikuttanut vastaajien sijoitussalkun painotuksiin eri sijoitusinstrumenttien välillä.

COVID-19-viruksen vaikutus sijoitusten hajauttamiseen. Seuraavien kysymysten tarkoituksena on selvittää, onko COVID-19-viruksen aikaan saama tilanne vaikuttanut vastaajien sijoitusten ajalliseen, toimialakohtaiseen tai kansainväliseen hajauttamiseen. Useampaan eri kohteeseen sijoittaminen alentaa riskiä menettää rahansa, tätä kutsutaan hajauttamiseksi. Hajauttaminen perustuu siihen, että erilaisien sijoituskohteiden parhaat ja huonoimmat tulokset sattuvat eri aikoihin ja suhdanteiden eri kohtiin. Hajauttamisessa voi ottaa huomioon erilaiset sijoituskohteet, toimialat, maantieteellinen sijainti ja aika.

COVID-19-viruksen vaikutus rahastosijoittamiseen. Kysymyksen tarkoituksena on selvittää, onko COVID-19-viruksen aikaan saama tilanne lisännyt tai vähentänyt vastaajien rahastoihin tapahtuvaa sijoittamista,

COVID-19-viruksen vaikutus sijoittamiseen. Kysymyksen tarkoituksena on selvittää, onko COVID-19-viruksen aikaan saama tilanne saanut vastaajat sijoittamaan rahamäärällisesti normaalia enemmän vai vähemmän sijoitusmarkkinoille. COVID-19-viruksen leviämisen aikana pörssikurssit ovat heitelleet todella paljon ja suuria kurssilaskuja onkin jo nähty.

Tietoinen muutos sijoitusstrategiassa. Kysymyksen tarkoituksena on selvittää, ovatko vastaajat tehneet tietoisin muutoksen sijoitusstrategiaansa COVID-19-viruksen aikaan saaman tilanteen takia. Tietoinen strategian muutos voi johtua esimerkiksi epävarmasta maailmantilanteesta, suurista tappioista sijoitusmarkkinoilla tai käteiskassan kasvattamisesta tulevia sijoitusostoja silmällä pitäen.

Aikaisempi kokemus talouskriisistä. Viimeisten kysymysten tarkoituksena on selvittää, onko vastaajilla aikaisempaa kokemusta talouskriiseistä. Näitä voivat olla esimerkiksi Euroalueen velkakriisi 2010-luvulla tai Suomen 1990-luvun alun lama. Jatkokysymyksenä selvitetään, miten aikaisempi kokemus talouskriisien aikana sijoittamisesta vaikuttaa tällä hetkellä tehtäviin sijoituspäätöksiin.

Verkkokyselyn tarkoituksena on tutkia kohderyhmää anonyymisti. Tällöin vastaajien identiteetillä ei ole merkitystä tutkimustuloksien kannalta. Tietosuojalain ja hyvän tutkimus käytäytymisen vuoksi tutkimusaineisto tulee tuhota tutkimuksen päätteen.

5.1.4 Aineiston keruu ja käsittely

Verkkokysely julkaistiin Facebookissa sijoittajien ja sijoittamisesta kiinnostuneiden ihmisten ryhmässä. Tällä tavoin kysely saa näkyvyyttä samalla saadaan mahdollisimman kattava otanta kohderyhmään kuuluvista henkilöistä. Verkkokysely suoritettiin 11.5.2020 ja kyselyyn vastasi yhteensä 71 vastaajaa. Kyselyn vastaamisen aloitti 99, joten 71% vastaamisen aloittaneista vastasi kyselyn loppuun. Kaikki vastaajat kuuluivat kohderyhmään.

5.2 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Määrällisessä tutkimuksessa vaikuttavat reliabiliteetti ja validiteetti, ja nämä ovatkin määrällisen tutkimuksen kaksi yleisintä mittaria. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen luotettavuutta ja kuvaa tutkimuksen tarkkuutta. (Kananen 2011, 18–22). Tutkimustulokset eivät saa olla sattumanvaraisia, vaan niiden pitää olla tarkasti määriteltyjä. Tutkimuksen vastaajamäärällä voidaan vaikuttaa sattumanvaraisuuteen. (Heikkilä 2014, 28, 75.) Jotta tutkimustulokset eivät ole sattumanvaraisia tulee tutkimuksen vastausten aineiston olla tarpeeksi laaja. Pieni vastausmäärä antaa epäluotettavan tuloksen, jolloin tutkimuksen tulos ei ole vertailukelpoinen aikaisempiin tutkimuksiin nähden eikä tuloksesta voi tehdä yleisiä johtopäätöksiä. (Kananen 2011, 18–22.)

Hyvän tutkimuksen toteuttaminen perustuu luotettavuuteen, sillä tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa luotettavaa tietoa. Luotettavan tiedon varmistamiseksi tulee tutkimusta tehdessä ottaa huomioon tutkimusprosessiin kuuluvat oikeaoppiset tavat. Rehellisyys ja puolueettomuus ovat tutkimuksen tärkeitä piirteitä. Tutkimuksen tulee olla toistettavissa ja kyselylomakkeen kysymyksien tulee olla tarkkoja ja perustellusti valittuja. (Heikkilä 2014, 27.)

Heikkilän (2014, 27) mukaan validiteetti puolestaan tarkoittaa tutkimuksen toistettavuutta ja pätevyyttä. Validiteetti ilmaisee sitä, mitattiinko tutkimuksessa juuri sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Toistettavuuden kannalta on tärkeää, että tutkija käyttää täsmällisiä tavoitteita tutkimuksen toteuttamiseksi. Tavoitteiden puute saattaa johtaa siihen, että aletaan tutkia väärä asioita.

Ennen kyselylomakkeen luomista tutkimusongelmat määriteltiin ja rajattiin. Lomakkeella pyrittiin löytämään vastauksia määriteltyihin tutkimusongelmiin. Tutkimus tehtiin puolueettomasta näkökulmasta. Kyselylomake pohjautui teoria- ja tutkimustietoon, jotta kysymykset ovat perusteltavissa ja toistettavissa. Lomake luotiin yksityiskohtaisesti, minkä takia myös tutkimustulokset olivat tarkkoja. Jotta tutkimuksen tuloksista voidaan tehdä yleispäteviä johtopäätöksiä, oli tutkimustulosten analysoiminen puolueetonta ja tarkoituksen mukaista.

5.3 Tutkimustulokset

Tutkimustulokset on käsitelty anonyymisti ja ne on jaettu neljään eri osa-alueeseen. Osa-alueet ovat demografiset tekijät, sijoittaminen, sijoituskäyttäytyminen COVID-19-tilanteen aikana sekä kokemus aikaisemmista talouskriiseistä. Osa-alueita kuvataan tutkimustuloksilla ja niiden perusteella tehdyillä kuvioilla, jotka auttavat havainnollistamisessa.

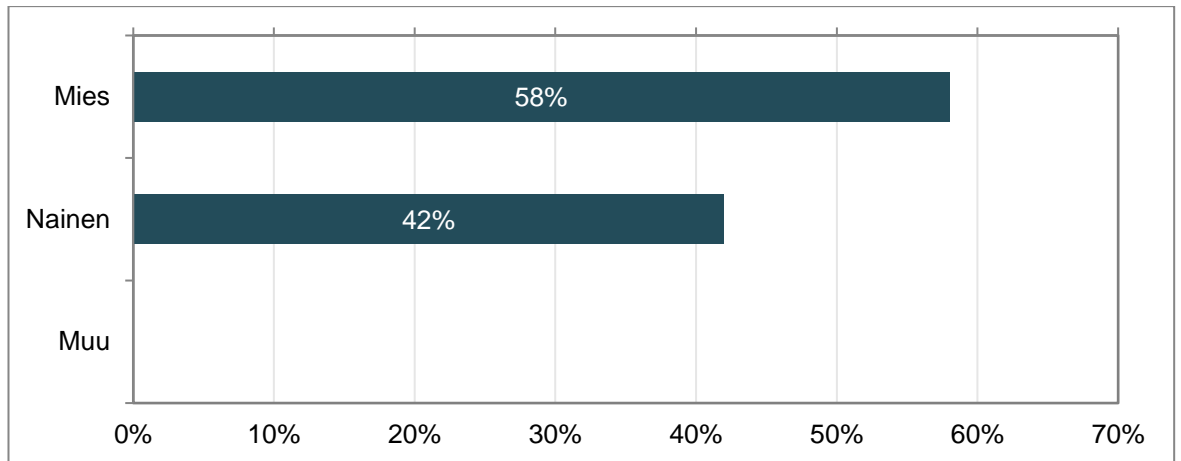
Tutkimustulokset myös ristiintaulukoidaan. Ristiintaulukointi on tilastollisissa tutkimuksissa käytettävä, yleinen havainnollistamistapa. Ristiintaulukoinnissa vertaillaan kahta tai useampaa tekijää, jotka ovat demografisia tekijöitä, kuten ikä tai sukupuoli. (Tähtinen ym. 2011, 124.)

Tutkimustulosten ristiintaulukoinnissa vertailukohdaksi valittiin sukupuolijakauma. Ristiintaulukointi suoritetaan miesten ja naisten sijoittamistoiminnan perusteella. Ristiintaulukoinnissa on valittu kaksi tutkimustulosta, joissa tuli sukupuolten välillä eroavaisuuksia.

5.3.1 Demografiset tekijät

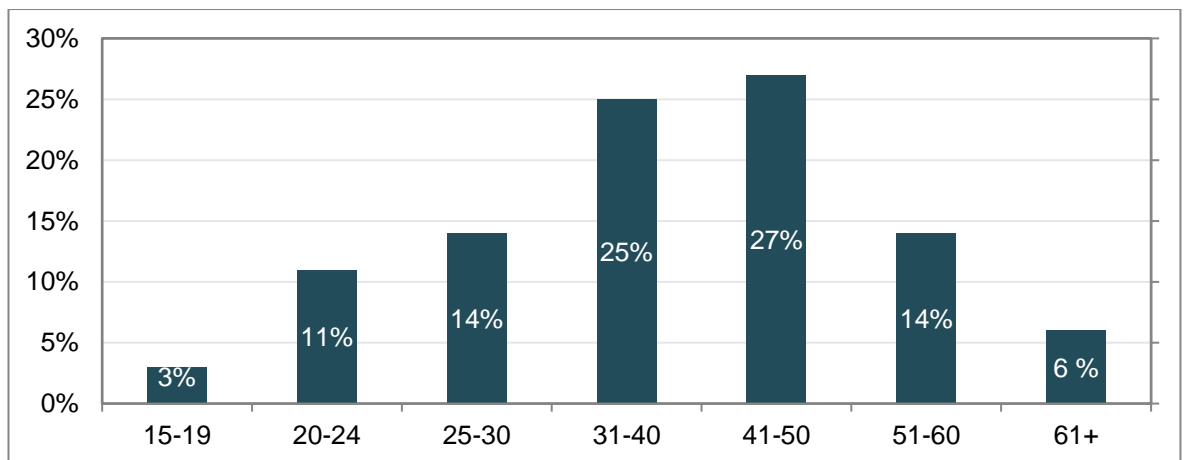
Verkkokyselyn demografisia tekijöitä olivat sukupuoli, ikä, koulutus ja sosiaalinen asema. Kysymyksillä saatiin selvitettyä vastaajien tärkeimmät väestölliset tekijät.

Sukupuoli. Verkkokyselyn ensimmäisellä kysymyksellä selvitettiin vastaajien sukupuoli. Kysymys oli valintakysymys, jonka vastausvaihtoehdot olivat mies, nainen tai muu. Vastaajista miehiä oli 41, mikä on prosenteissa noin 58%. Naisia oli puolestaan 30, mikä on prosenteissa noin 42%. Yksikään vastaajista ei identifioinut itseään muun sukupuoliseksi (kuvio 1).

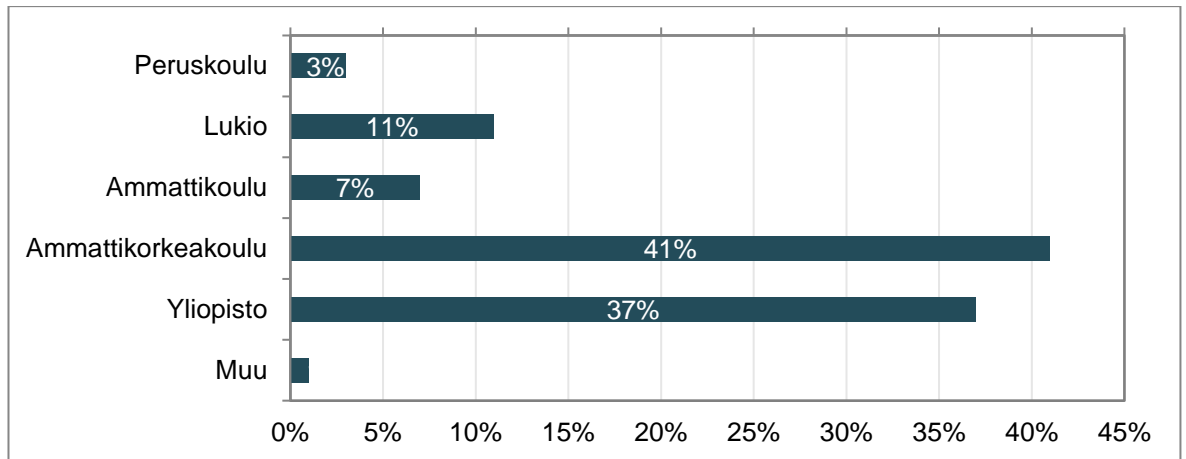
Kuvio 1. Vastaajien sukupuolijakauma (n=71).

Ikä. Toinen kysymys käsitteli vastaajien ikää. Vastaajien ikäjakauma on kuvattu pylväskaaviolla. (Kuvio 2.) Vastausvaihtoehdoiksi annettiin valmiit ikähaarukat, ja vastauksia saatiinkin jokaisesta ikähaarukasta. Suurin osa, eli 27% vastaajista kuului ikähaarukkaan 41–50-vuotiaat. Pienin osa, eli 3% vastaajista kuului ikähaarukkaan 15–19-vuotiaat.

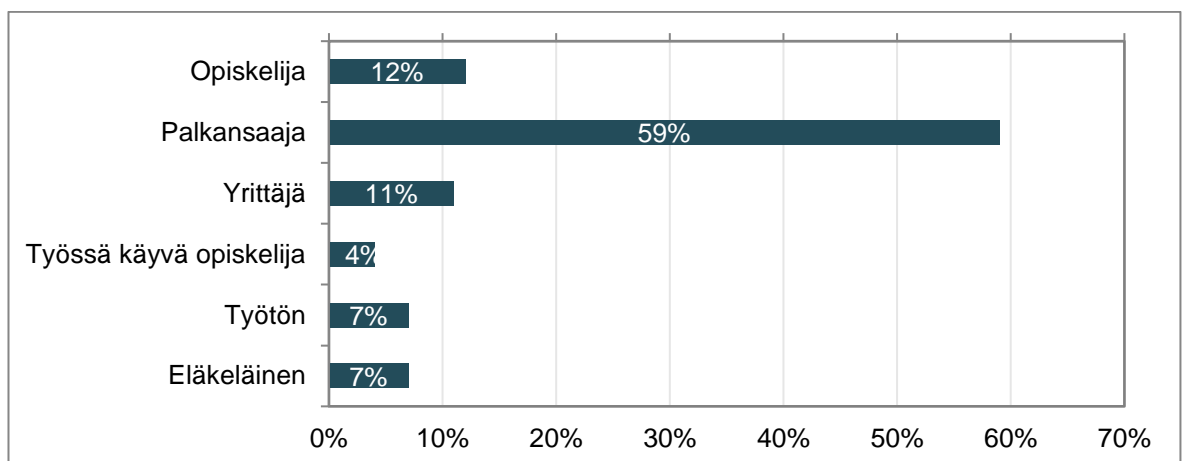
Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma (n=71).

Koulutus. Seuraava kysymys koski vastaajien koulutusta, joka on kuvattuna pylväskaaviolla. (Kuvio 3.) Vastaajista 78% olivat käyneet korkeakoulun, joka jakautui ammattikorkeakoulun (41% vastaajista) ja yliopiston (37% vastaajista) välille. Vastausvaihtoehtona oli myös muu-vaihtoehto. Tähän vastaaja pystyi erikseen kirjoittamaan vastauksen, jota ei ollut vastausvaihtoehtona. Muu -vaihtoehdon vastauksia oli yksi, jonka koulutus oli maatalous ja liiketalous opistoasteena.

Kuvio 3. Vastaajien koulutus (n=71).

Sosiaalinen asema. Kysymyksellä selvitettiin vastaajien tämän hetkistä sosiaalista asemaa. Vastaajien sosiaalinen asema on kuvattu palkkikaaviolla. (Kuvio 4.) Vastaajista suurimman joukon muodostivat palkansaajat, joita oli 59% vastaajista. Pienin ryhmä puolestaan oli työssä käyvät opiskelijat, joita oli 4% kaikista vastaajista.

Kuvio 4. Vastaajien sosiaalinen asema (n=71).

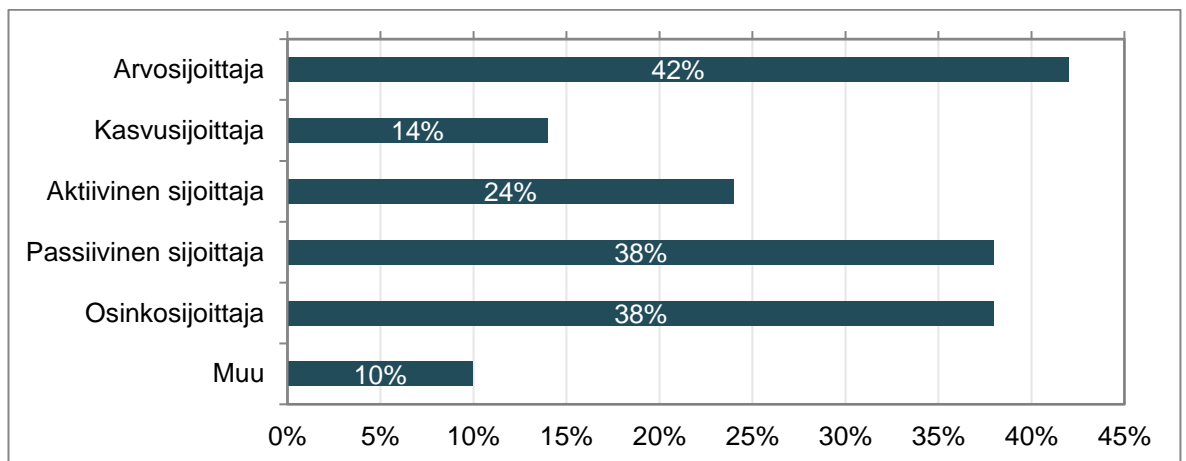
5.3.2 Vastaajien sijoittaminen

Vastaajien sijoittamiseen liittyvissä kysymyksissä tarkastellaan vastaajien käyttämää sijoitusstrategiaa, sijoitusinstrumentteja sekä kokemusta sijoittamisesta. Kysymyksien tarkoituksena oli kartoittaa vastaajien kokemusta sijoittamisesta sekä sitä, millaisia strategioita ja instrumentteja he käyttävät.

Sijoitusstrategia. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää vastaajien käyttämiä sijoitusstrategioita. Vastaajia oli 71 ja vastauksia yhteensä 118. Vastaukset ovat kuvattuna palkkikaaviolla. (Kuvio 5.)

Yleisimmäksi strategiaksi muodostui arvosijoittaminen, jonka 42% vastaajista oli valinnut käyttämäkseen strategiaksi. Sekä passiivinen sijoittaminen että osinkosijoittaminen saivat molemmat 38% vastauksista. Vastausvaihtoehtona oli myös muu -vaihtoehto. Tähän vastaaja pystyi erikseen kirjoittamaan vastauksen, jota ei ollut vastausvaihtoehtona.

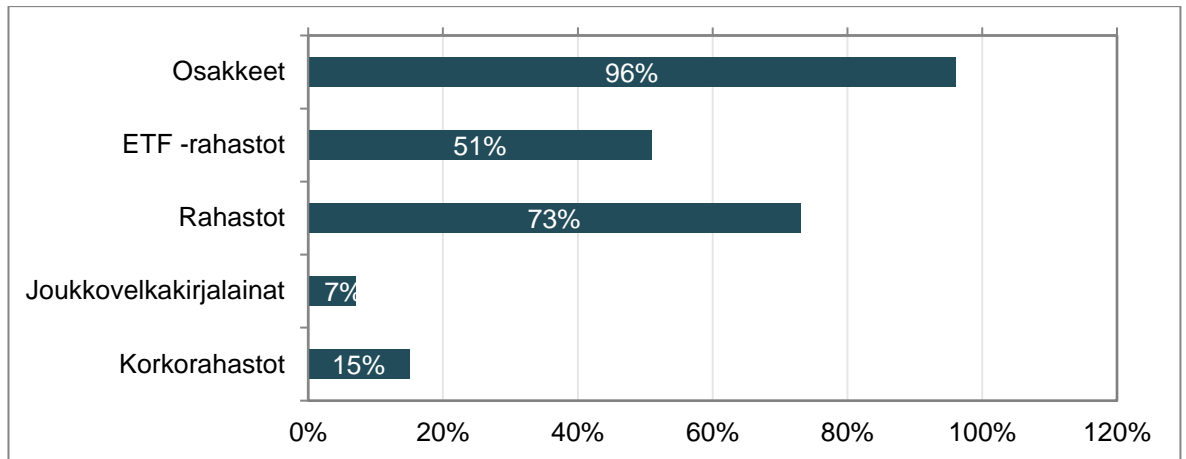
Muu -vaihtoehdon vastauksissa olivat harrastajia ja aloittelijoita, indeksisijoittaja, laatusijoittaja, omistaja sekä hybridistrategia. Kysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa vastaajien käyttämiä sijoitusstrategioita. Yhdellä vastaajalla voi olla käytössä useampia strategioita.

Kuvio 5. Vastaajien sijoitusstrategiat (n=71).

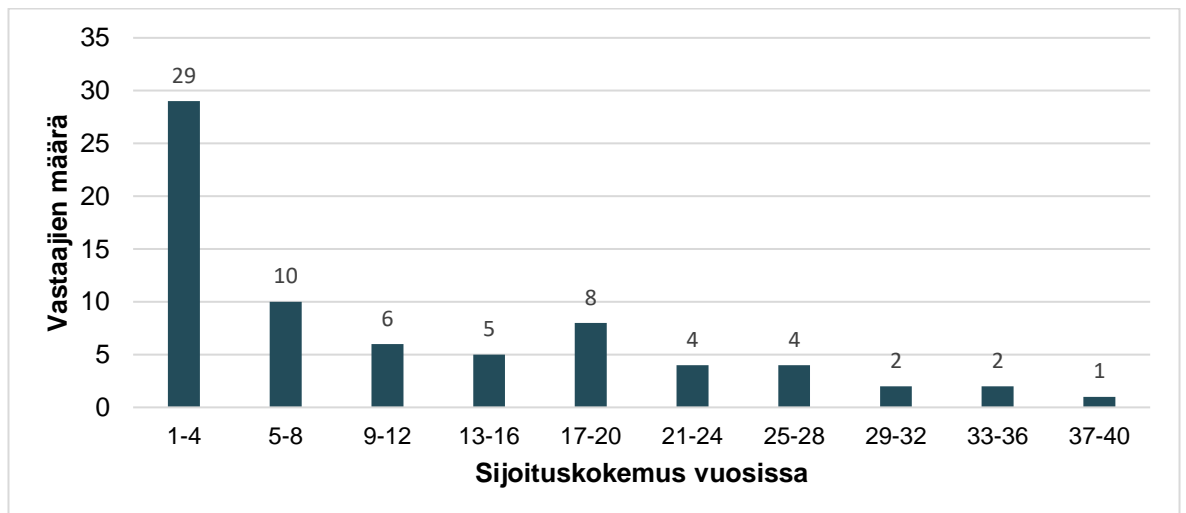
Sijoitusinstrumentit. Kysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa vastaajien käyttämiä sijoitusinstrumentteja. Vastaajia oli 71 ja vastauksia yhteensä 172. Vastaukset ovat kuvattuna palkkikaaviolla. (Kuvio 6.)

Suosituimmat sijoituskohteet olivat osakkeet ja rahastot. Vastaajista 96% sijoittaa osakkeisiin ja 73% rahastoihin. Joukkovelkakirjalainat saivat pienimmän tuloksen, sillä vastaajista vain 7% ilmoitti sijoittavansa niihin.

Kuvio 6. Vastaajien sijoitusinstrumentit (n=71).

Sijoituskokemus. Kysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa vastaajien sijoituskokemusta vuosissa. Vastaajien sijoituskokemus on kuvattuna pylväskaaviolla. (Kuvio 7.) Vastaajista yksi ilmoitti sijoituskokemuksekseen 39 vuotta, mikä oli suurin arvo. Vastaajista yhdeksän ilmoitti sijoituskokemuksekseen yhden vuoden, mikä puolestaan oli pienin arvo. Kaksi vuotta sijoituskokemusta oli suurin yksittäinen ryhmä, johon kuului 11 vastaajaa. Sijoituskokemuksen mediaani oli seitsemän vuotta, ja keskiarvo hieman vajaa 11 vuotta.

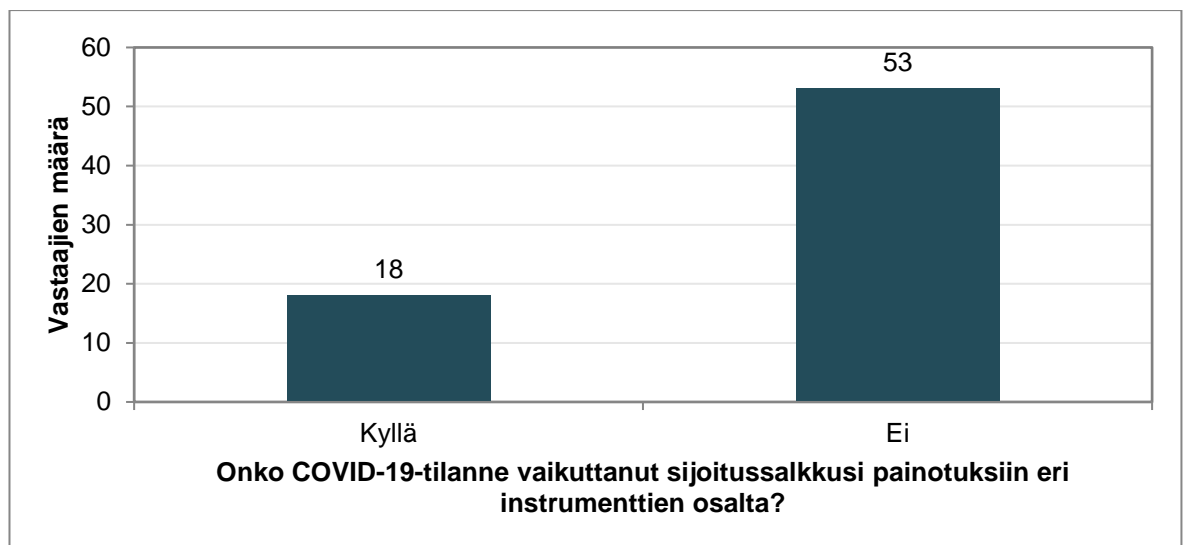
Kuvio 7. Vastaajien sijoituskokemus (n=71).

5.3.3 Sijoittaminen COVID-19-tilanteen aikana

Tässä osiossa selvitetään vastaajien sijoitustoimintaa COVID-19-tilanteen aikana. Kysymyksien tarkoituksena oli kartoittaa, kuinka COVID-19-tilanne on vaikuttanut

vastaajien sijoitussalkun painotuksiin, hajauttamiseen, ja sijoittamisen suuruuteen rahamäärällisesti. Tarkoituksena oli myös selvittää, ovatko vastaajat tilanteen vuoksi tehneet tietoisien sijoitusstrategianmuutoksen.

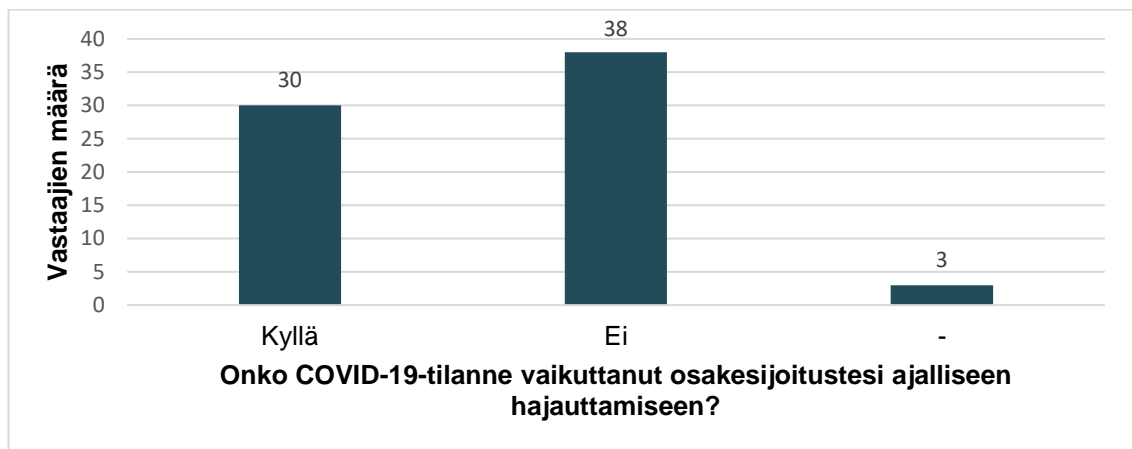
Sijoitussalkun painotus. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, onko vastaajien sijoitussalkun painotus muuttunut COVID-19-tilanteen aikana, ja jos on, niin miten. Vastaukset kuvattuna pystykaaviolla. (Kuvio 8.) Vastaajista 18 oli tehnyt salkkunsaa painotuksissa muutoksia. Muutoksia painotuksissa tehneistä 11 kertoi lisänneensä suorien osakkeiden painotusta aikaisempaan nähden. Yleisin syy oli osakkeiden hintojen romahtaminen.

Kuvio 8. Vastaajien sijoitussalkun painotuksien muutos COVID-19-tilanteen aikana (n=71).

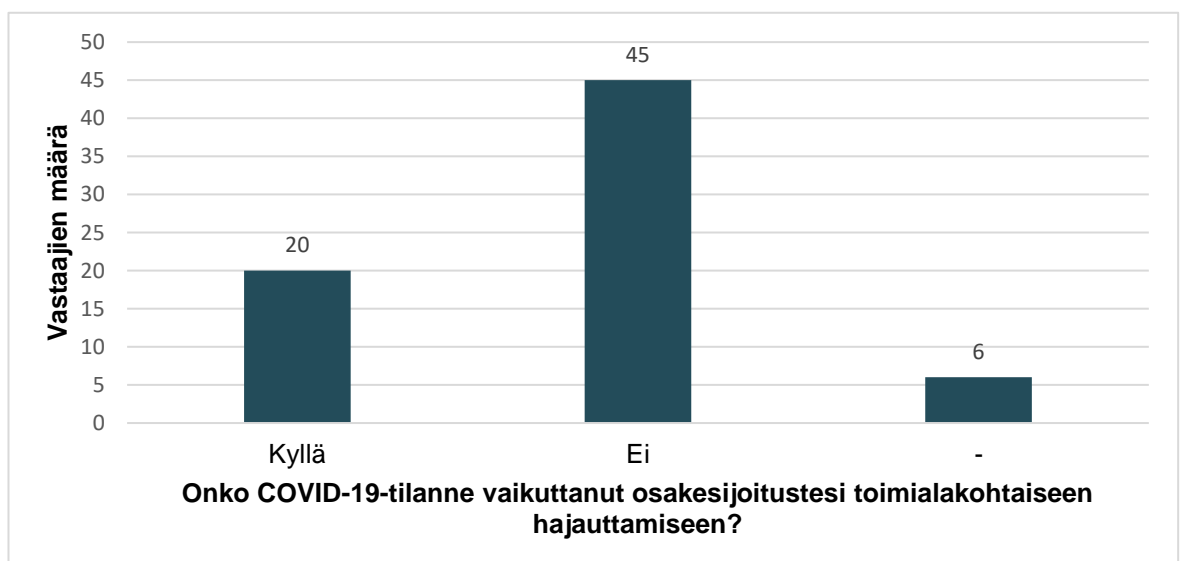
Ajallinen hajauttaminen. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, onko COVID-19-tilanteella ollut vaikutusta osakesijoitusten ajalliselle hajauttamiselle. Vastaukset kuvattuna pystykaaviolla. (Kuvio 9.) Vastaajista 38 ei ole nähnyt COVID-19-tilanteen vaikuttaneen osakesijoitustensa ajalliseen hajauttamiseen. Yleisin perustelu oli, että vallitsevasta tilanteesta huolimatta he pidättyvät jo aiemmin valitussa sijoitussuunnitelmassa eivätkä poikkea siitä. Vastaajista 30 puolestaan on nähnyt COVID-19-tilanteen vaikuttaneen osakesijoitustensa ajalliseen hajauttamiseen. Yleisin perustelu oli, että osakkeiden hinnat ovat romahtaneet niin alas, että niitä on tullut ostettua

useammassa erässä. Suurin syy on ollut siis selvä kurssilasku. Vastaajista kolme ei ottanut asiaan kantaa.

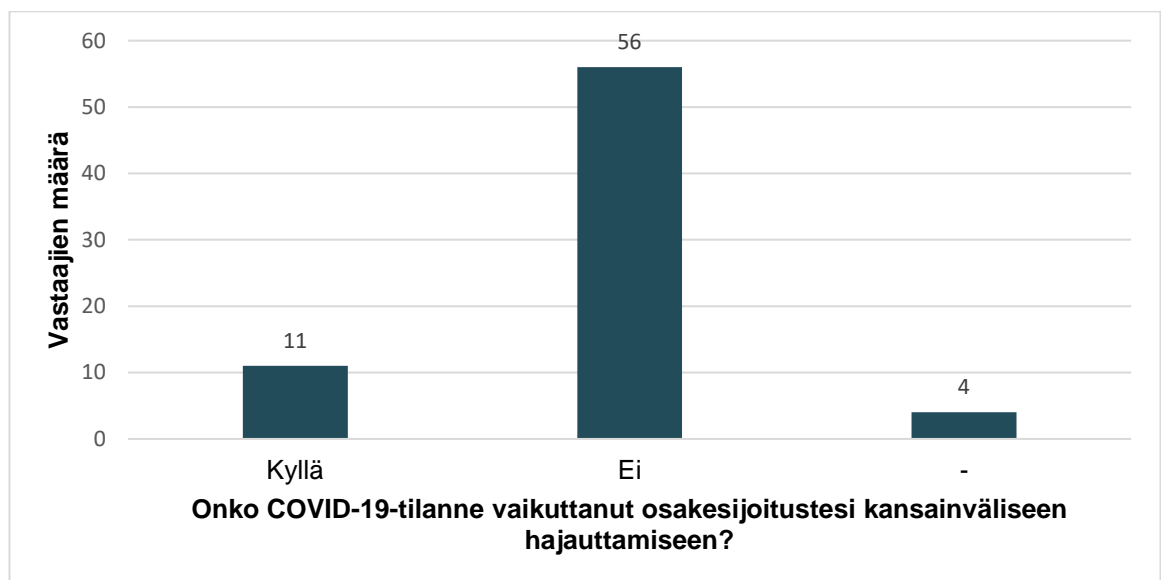
Kuvio 9. Vastaajien ajallisen hajautuksen muutos COVID-19-tilanteen aikana (n=71).

Toimialakohtainen hajauttaminen. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, onko COVID-19-tilanteella ollut vaikutusta vastaajien osakesijoitusten toimialakohtaisessa hajauttamisessa. Vastaukset kuvattuna pystykaaviolla. (Kuvio 10.) Vastaajista 45 ei ole tehnyt toimialakohtaisia muutoksia osakesijoitustensa suhteen. Vastaajista 20 on tehnyt puolestaan muutoksia toimialakohtaisessa hajauttamisessa COVID-19-tilanteen aikana. Etenkin lääketeollisuuden ja teknologiateollisuuden yritysten osakehankinnat tulivat esille muutoksia tehneiden joukosta. Vastaavasti useampi ilmoitti vähentäneensä tai kokonaan luopuneensa konepajojen osakkeista. Vastaajista kuusi ei ottanut asiaan kantaa, joista yksi ilmoitti luopuneensa hajauttamisesta.

Kuvio 10. Vastaajien toimialakohtaisen hajautuksen muutos COVID-19-tilanteen aikana (n=71).

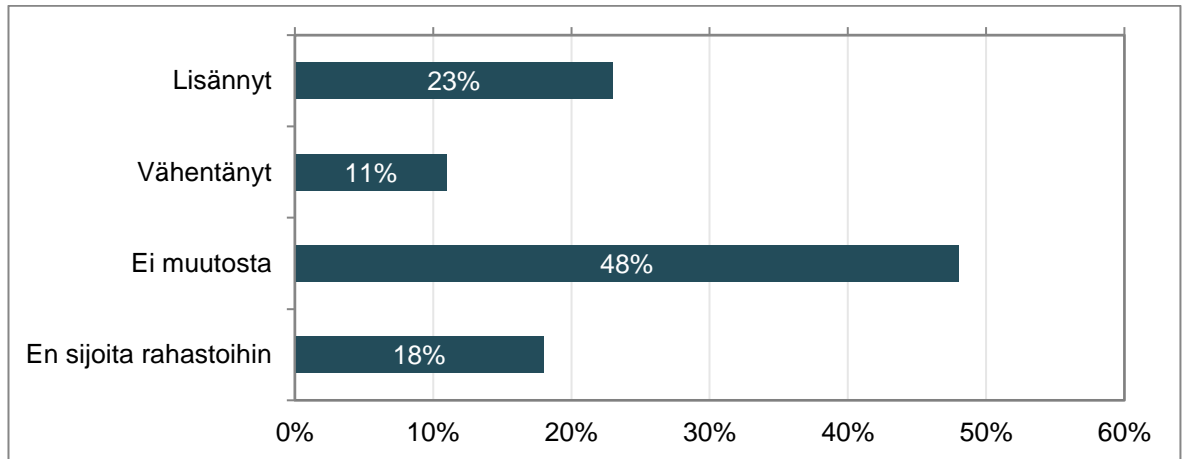
Kansainvälinen hajauttaminen. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, onko COVID-19-tilanteella ollut vaikutusta vastaajien osakesijoitusten kansainvälisessä hajauttamisessa. Vastaukset kuvattuna pystykaaviolla. (Kuvio 11.) Vastaajista 56 ei ollut tehnyt muutoksia kansainvälisen hajauttamisen osalta COVID-19-tilanteen aikana. Vastaajista 11 on puolestaan tehnyt muutoksia osakesijoitustensa kansainväliseen hajauttamiseen. Erityisesti Yhdysvaltojen pörssiosakkeet kiinnostivat heitä, jotka ovat lisänneet kansainvälistä hajautustaan. Vastaajista neljä ei ottanut asiaan kantaa, joista yksi ilmoitti luopuneensa hajauttamisesta.

Kuvio 11. Vastaajien kansainvälisen hajautuksen muutos COVID-19-tilanteen aikana (n=71).

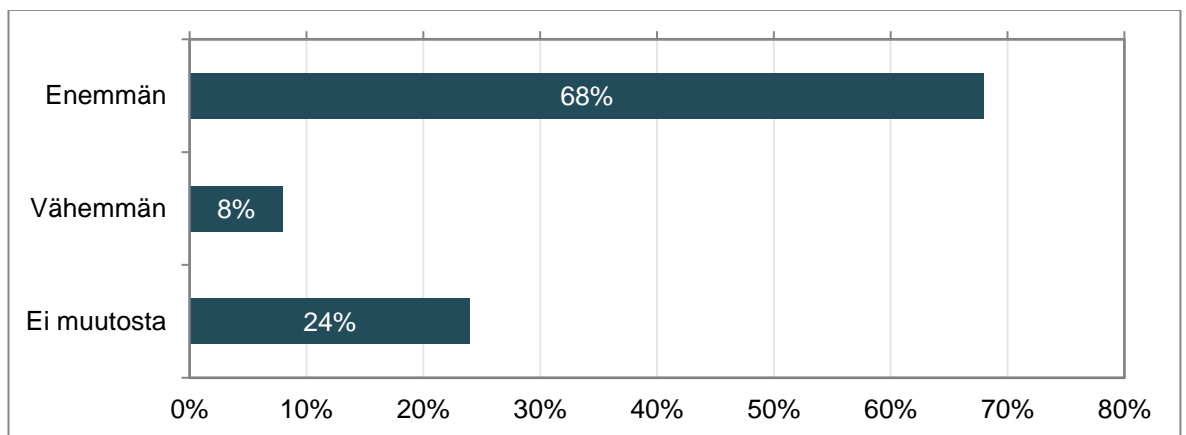
Rahastoihin sijoittaminen. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, onko vastaajien rahastosijoittaminen lisääntynyt tai vähentynyt COVID-19-tilanteen aikana. Vas-

taukset kuvattuna palkkikaaviolla. (Kuvio 12.) Vastaajista 48% ilmoitti, että muutoksia rahastosijoittamisessa ei ole ollut. Vastaajista 23% on lisännyt sijoittamista rahastojen kautta ja 11% vähentänyt. Vastaajista 18% ei sijoita rahastoihin ollenkaan.

Kuvio 12. Vastaajien rahastosijoittamisen muutos COVID-19-tilanteen aikana (n=71).

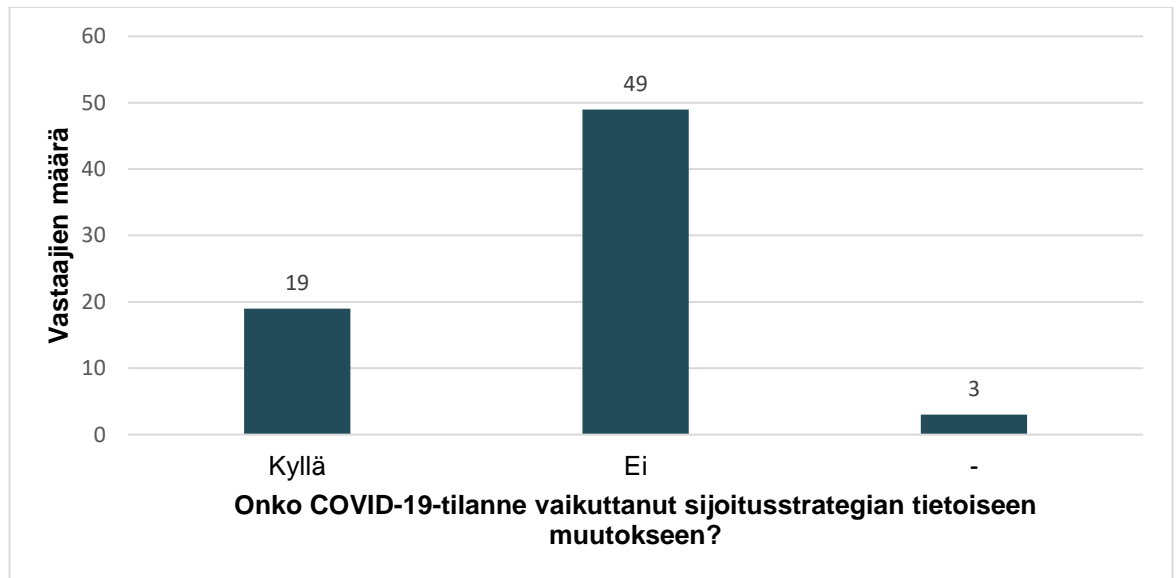
Rahamäärällinen sijoittaminen. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, onko vastaajien rahamäärällinen sijoittaminen kokenut muutoksia COVID-19-tilanteen aikana. Vastaukset kuvattuna palkkikaaviolla. (Kuvio 13.) Vastaajista peräti 68% ilmoitti sijoittavansa rahamäärällisesti enemmän COVID-19-tilanteen aikana. Vähemmän sijoittaneita oli 8% ja noin neljännes ei ollut tehnyt muutoksia asian suhteen.

Kuvio 13. Vastaajien rahamäärällisen sijoittamisen muutos COVID-19-tilanteen aikana (n=71).

Sijoitusstrategian muutos. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, ovatko vastaajat tehneet tietoisesti strategianmuutoksia sijoittamisessa COVID-19-tilanteen aikana. Vastaukset kuvattuna pystykaaviolla. (Kuvio 14.) Vastaajista 49 ei ole tehnyt

sijoitusstrategiaansa tietoista muutosta. Vastaajista 19 on puolestaan tehnyt strategiaansa muutoksen. Muutoksen tehneistä osa oli laittanut osakemarkkinoille enemmän rahaa kuin normaalisti ja aktiivinen sijoittaminen oli lisääntynyt. Vastaajista kolme ei ottanut asiaan kantaa.

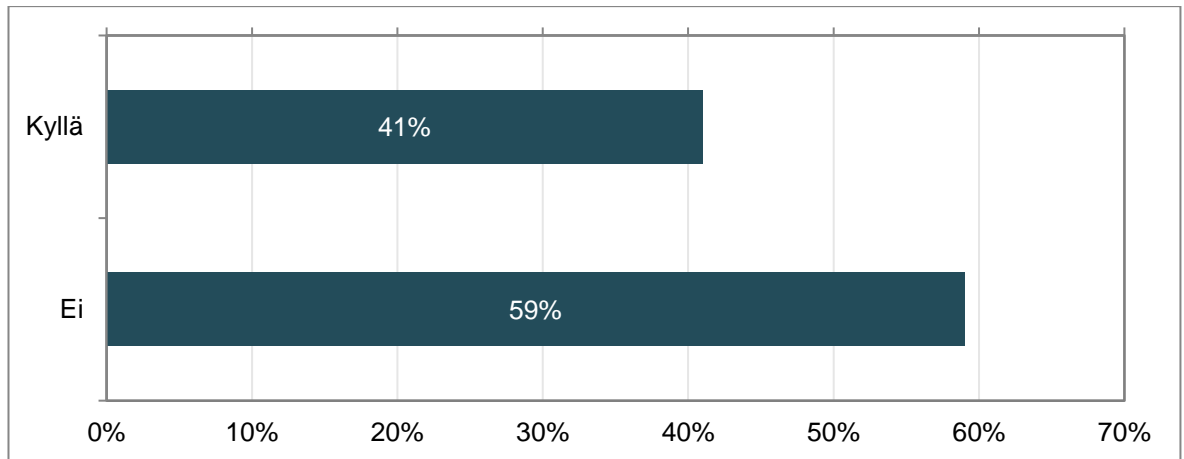

Kuvio 14. Vastaajien sijoitusstrategian tietoinen muutos COVID-19-tilanteen aikana (n=71).

5.3.4 Sijoittaminen talouskriisien aikaan

Tässä osiossa selvitetään vastaajien aikaisempaa kokemusta talouskriiseistä. Kysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa, onko vastaajilla aikaisempaa kokemusta sijoittajana toimimisesta talouskriisien aikana. Tarkoituksena oli myös selvittää, miten aikaisemmat kokemukset talouskriiseistä ovat vaikuttaneet tämän hetkisiin sijoituspäätöksiin.

Kokemus talouskriiseistä. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, onko vastaajilla aikaisempaa kokemusta sijoittajana toimimisesta talouskriisin aikana. Vastaukset kuvattuna palkkikaaviolla. (Kuvio 15.) Vastaajista 41% eli 29 vastaajaa ovat toimineet sijoittajan aikaisempien talouskriisien aikana. Vastaavasti 59% vastaajista eli 42 vastaajaa ei ole toiminut sijoittajana aikaisempien talouskriisien aikana.

Kuvio 15. Vastaajien osuus sijoittajana toimimisesta aikaisempien talouskriisien aikana (n=71).

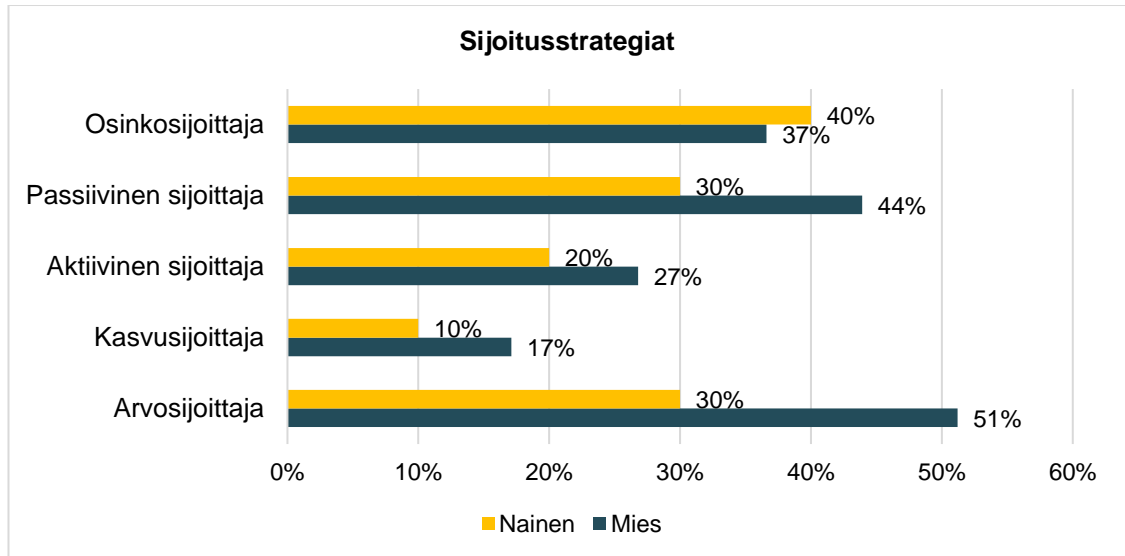
Aikaisemman kokemuksen vaikutus sijoituspäätöksiin. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, miten aikaisempi kokemus sijoittajana toimimisesta talouskriisien aikana vaikuttaa tämän hetkisiin sijoituspäätöksiin. Edellisen kysymyksen 29 vastaajasta seitsemän, eli noin 25%, ilmoitti, ettei aio hätiköidä osakemyyntien suhteen, vaan pikemminkin lisätä osakeostoja. He uskoivat osakkeiden arvojen nousuun ja olivat sitä mieltä, ettei tappioita tarvitse realisoida. Useimpia vastauksia yhdisti positiiviset tulevaisuuden näkymät, että kurssit nousevat muutamassa vuodessa takaisin samalle tasolle kuin ennen COVID-19-tilanteesta johtuvia kurssilaskuja. Vain yksi vastaajista ilmoitti myyneensä kaikki osakkeensa heti pois ja muutama vastaaja ilmoitti laittavansa ostoaikeensa jäihin epävarman tilanteen takia.

5.3.5 Ristiintaulukointi

Tutkimustulosten ristiintaulukoinnissa vertailtiin miesten ja naisten eroavaisuuksia sijoitustoiminnassa. Tarkastelun kohteiksi valittiin sijoitusstrategia ja sijoitusinstrumentit. Ristiintaulukointiin otettiin tarkasteluun ne tutkimustulokset, joissa oli selvä ero miesten ja naisten välillä.

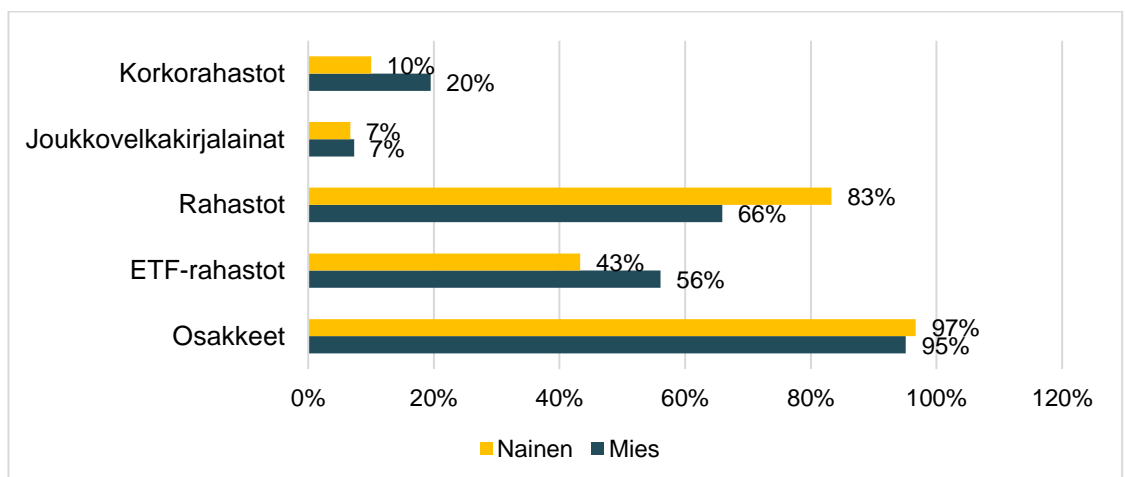
Sijoitusstrategia. Sijoitusstrategioiden vertailussa suurimmat eroavaisuudet tulivat arvosijoittamisessa ja passiivisessa sijoittamisessa. (Kuvio 16.) Miehistä yli puolet (51%) käyttivät sijoitusstrategianaan arvosijoittamista, kun naisten vastaava luku oli 30%. Passiivista sijoittamista strategianaan käyttäviä miehiä oli 44% ja naisia 30%.

Erot olivat selvästi pienempiä aktiivisilla sijoittajilla ja kasvusijoittajilla, joista molemmista löytyi kuitenkin prosentuaalisesti enemmän miehiä kuin naisia. Ainut ryhmä, missä naisia oli prosentuaalisesti enemmän, oli osinkosijoittajat. Tätä strategiaa käytti 40% naisvastaajista, miesten vastaava luku oli 37%.

Kuvio 16. Ristiintaulukointi sijoitusstrategiat.

Sijoitusinstrumentit. Sijoitusinstrumenttien vertailussa suurimmat eroavaisuudet ilmentyivät erilaisten rahastoiden käytössä (kuvio 17). Miehistä 56% käyttää ETF-rahastoja ja naisista 43%. Korkorahastoja käytti miehistä 20% ja naisista 10%. Rahastoja käytti puolestaan 83% naisista ja 66% miehistä. Molempien sukupuolien vastaajista selvä enemmistö käytti osakkeita sijoituksiensa kohteena. Miesten luku oli 95% ja naisten 97%. Joukkovelkakirjalainat olivat harvinaisempia molempien sukupuolien joukossa.

Kuvio 17. Ristiintaulukointi sijoitusinstrumenteista.

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen perusteella tehtyjä yhteenvetoja ja johtopäätöksiä. Yhteenveto, jossa arvioidaan tutkimuksen onnistumista, koostuu tutkimuksen kokonaisuudesta vaiheittain. Keskeisissä tutkimustuloksissa käsitellään tutkimuksen osalta merkittäviä tutkimustuloksia, ja näitä tuloksia vertaillaan aiemmin tehtyihin tutkimuksiin.

6.1 Tutkimus kokonaisuudessaan

Tutkimuksen tutkimusongelmana oli selvittää, miten talouskriisit vaikuttavat sijoittajien sijoitusstrategioihin ja sijoituskäyttäytymiseen. Tutkimus toteutettiin kokonaisuudessaan suunnitelman mukaisesti neutraalista näkökulmasta. Tutkimustulosten vertailukelpoisuuden vuoksi oli merkittävää pitää neutraali näkökulma koko tutkimuksen ajan.

Tutkimusaiheen valintaan vaikutti sen ajankohtaisuus. COVID-19-tilanne on muodostumassa talouskriisiksi, sillä virus on vaikuttanut merkittävästi niin valtioihin kuin useisiin eri yrityksiin toimialasta riippumatta. Viruksen leviämisen takia erityisesti matkailuala ja ravintola-ala ovat olleet koetuksella. Vaikeuksiin joutuneet yritykset ovat joutuneet lomauttamaan työntekijöitä, jotta yrityksiä ei välttämättä tarvitsisi ajaa konkurssiin. Lomautettujen työntekijöiden tulot muuttuvat merkittävästi, kun palkan sijaan he putoavat valtion sosiaaliturvan piiriin.

Tutkimuksen kaikki vaiheet toteutettiin sovitussa aikataulussa ja tutkimuksen kannalta oikeaoppisessa järjestyksessä. Ensimmäisenä valittiin tutkimuskysymys, jonka avulla päätettiin, mitä halutaan tutkia. Tämän jälkeen tehtiin teoriaosuus, jossa tutkittiin ja käsiteltiin sijoittamista ja sijoittajien strategioita. Teoriaosuuden avulla pystyttiin luomaan tutkimukseen käytetty verkkokysely.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat sijoittajat. Kohderyhmän vastaajat valittiin satunnaisesti ja anonymisti. Näin varmistettiin, että tutkimuksen tulokset ovat vertailukelpoisia ja tutkimus voidaan toteuttaa uudestaan samalle kohderyhmälle.

Tutkimuksen tiedonkeruumenetelmänä oli verkkokysely. Tiedonkeruun tavoitteena oli saada vähintään 50 vastausta verkkokyselyyn, jotta tutkimustulokset täyttäsivät reliabiliteetin ja validiteetin vaatimukset. Verkkokyselyn kaikki 71 vastaajaa kuuluivat kohderyhmään.

Tutkimuksesta nousi esiin sen toteuttamisen jälkeen muutama kehittämiskohta, jotka voitaisiin tehdä eri tavalla. Kehittämisen kohteet muodostuivat tiedonkeruusta, jossa käytettiin verkkokyselyä, joka jaettiin sosiaalisen median ryhmässä. Verkkokyselyä testattiin, mutta silti osaa tutkimuksen kysymyksistä olisi voinut muotoilla paremmin ymmärrettäväksi ja kysymystyyppi olisi voinut olla muutamassa kysymyksessä erilainen.

Kysymyksissä 8 ja 12–14 olisi voinut ensin olla vastausvaihtoehdot kyllä tai ei. Tämän jälkeen kyllä -vastanneille olisi ilmestynyt vapaa kenttä, mihin he olisivat voineet kirjoittaa laajemmin, miksi vastasivat kysymykseen kyllä. Tämä olisi helpottanut tutkimuksen taulukoiden laatimista kyseisten kysymyksiä osalta.

6.2 Keskeiset tutkimustulokset

Sukupuolijakauma. Tutkimuksessa sukupuolijakauma jakautui odotettua tasaisemmin, joka oli tutkimustuloksien kannalta hyvä asia. Vastaajista miehiä oli 58% ja naisia 42%. Vastausten tasaisen jakauman vuoksi sukupuolta käytettiin ristiintaulukoinnin vertailukohtana.

Koulutus ja sosiaalinen asema. Koulutuksella on merkitystä yksilön tuloihin. Vuonna 2015 korkeakoulutettujen vuositulot olivat 1,9 kertaiset verrattuna korkeintaan peruskoulun suorittaneisiin. Keskiasteen tutkinnon suorittaneiden tulot olivat noin 10% suuremmat kuin korkeintaan peruskoulun suorittaneilla. (Kinnunen ym. 2017).

Vastaajista 78% olivat käyneet korkeakoulua. Ammattikorkeakoulun osuus oli 41% ja yliopiston osuus 37%. Vastaajista keskiasteen koulutuksen oli käynyt 18% ja korkeintaan peruskoulun suorittaneita oli 3%.

Kankaanrannan (2020) mukaan korkeakoulutetut sijoittavat yleisemmin ja enemmän omaisuustuloja tuottaviin varallisuuden lajeihin. He myös hajauttavat varallisuutensa paremmin erilaisten varallisuuslajien kesken kuin matalammin koulututtuneet.

Myös sosiaalisella asemalla on vaikutusta tuloihin ja sijoittamiseen. Tutkimuksen vastaajista 59% on palkansaajia, jotka saavat säännöllisiä tuloja. Työttömiä oli 7% vastaajista ja opiskelijoita 16%, joista 4% käyvät opintojen ohella töissä.

Sijoitusstrategia. Kaikkien vastaajien joukosta suosituimpia sijoitusstrategioita olivat arvosijoittaja (42% vastaajista), passiivinen sijoittaja (38%) ja osinkosijoittaja (38%). Naisten suosituimmat strategiat olivat osinkosijoittaja (40% naisvastaajista), passiivinen sijoittaja (30%) ja arvosijoittaja (30%). Miesten joukossa suosituimmat strategiat olivat arvosijoittaja (51% miesvastaajista), passiivinen sijoittaja (44%) ja osinkosijoittaja (37%).

Sijoitusinstrumentit. Tutkimuksen vastaajista 96% sijoittaa suoraan osakkeisiin ja 73% rahastoihin. Pörssisäätiön (2014) julkaisun mukaan yli 25-vuotiaiden suomalaisten joukossa rahastosijoittaminen on suositumpaa kuin osakesijoittaminen. Julkaisun mukaan 31% yli 25-vuotiaista suomalaisista sijoittaa rahastoihin ja 21% suoraan osakkeisiin. Tutkimustulokset eroavat toisistaan, mihin saattaa vaikuttaa se, että pörssisäätiön tutkimuksessa haastateltavana oli tavallisia ihmisiä ja tässä tutkimuksessa sijoittajia.

Sukupuolten välillä huomattavin ero oli siinä, että tutkimukseen vastanneista naisista 83% sijoitti rahastoihin ja 43% ETF-rahastoihin. Miehistä puolestaan 66% sijoitti rahastoihin ja 56% ETF-rahastoihin. Eroa selittää se, että sijoitusmaailmassa miehet ottavat enemmän riskiä kuin naiset. Perinteiset rahastot saattavat tuntua turvallisemmalta vaihtoehdolta kuin ETF-rahastot, joilla voi käydä osakkeiden tapaista kauppaa pörssissä.

Rahamäärällinen sijoittaminen. Tutkimuksen vastaajista jopa 68% on laittanut sijoitusmarkkinoille enemmän rahaa COVID-19-viruksen luoman tilanteen takia. 8% vastaajista sen sijaan on laittanut vähemmän rahaa markkinoille ja noin neljänneksellä ei ole ollut muutosta. Yksinkertainen syy tälle on se, että sekä osakekurssien

että rahasto-osuuksien hinnat ovat romahtaneet hyvin lyhyessä ajassa erittäin paljon. Tämän vuoksi pienemmällä rahamäärällä saa selvästi enemmän osakkeita tai rahasto-osuuksia kuin ennen romahdusta. Tähän vaikuttaa myös se, että vastaajat uskovat siihen, että kurssit palautuvat ajanmittaa romahdusta edeltäneelle tasolle ja kasvavat sen yli.

Sijoittaminen COVID-19-kriisin aikana. Tutkimustulosten perusteella COVID-19-kriisi on vaikuttanut vain osaan vastaajien sijoitustoiminnasta. Pääsääntöisesti vastaajat ovat olleet luottavaisia omaan sijoitusstrategiaansa, eivätkä ole siitä merkittävästi poikenneet. Vain muutamat vastaajat olivat muuttaneet strategiaansa merkittävästi. Strategian muutos tarkoitti pääosin sitä, että markkinoille laitettiin enemmän rahaa kuin aikaisemmin.

Vastaajien hajauttamisessa ei ollut merkittäviä muutoksia niin ajallisen, toimialakohtaisen kuin kansainvälisen hajauttamisen osalta. Muutama vastaajista ilmoitti toimialakohtaisessa hajauttamisessa luopuneensa konepajayrityksistä ja sijoittaneensa lääketeollisuuteen. Kansainvälisestä hajauttamisesta selvisi, että suomalaiset pörsiosakkeet ovat vastaajien suosiossa. Ainoastaan muutamia kiinnostasi erityisesti Yhdysvaltojen pörssiyhtiöt.

LÄHTEET

- Ankelo, J. 2017. Sijoitustieto. Vinkkejä osinkosijoituksiin. [Verkkosivu]. [Viitattu 17.4.2020]. Saatavana: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/vinkkeja-osinkosijoituksiin>
- Eduskunta.fi. 2013. Euroopan talouskriisi -tietopaketti. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.4.2020]. Saatavana: <https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/eu/eu-talouskriisi/Sivut/default.aspx>
- Eduskunta.fi. 2014. Espanja. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.4.2020]. Saatavana: <https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/eu/eu-talouskriisi/Sivut/Espanja.aspx>
- Ek.fi. 2020. Suunnitelma suomen nostamiseksi COVID-19-kriisistä. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 2.6.2020]. Saatavana: https://ek.fi/wp-content/uploads/Exit_raportti-1.pdf
- Etlä.fi. 2020. Koronaviruspandemian talousvaikutukset. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 2.6.2020]. Saatavana: https://www.etla.fi/wp-content/uploads/COVID-19_laskelma-ETLA.pdf
- Eurooppatiedotus. 2013. Euroopan talouskriisi. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.4.2020]. Saatavana: <https://eurooppatiedotus.fi/2013/06/05/euroopan-talouskriisi/>
- Euro & talous. 2018. Euromaat toipuneet kriisistä eri tahdissa. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.4.2020]. Saatavana: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2018/1/euromaat-toipuneet-kriisista-eri-tahdissa/>
- Harala, S. 2013. Kyproksen lainapaketista päästiin sopuun. Yle Uutiset. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.4.2020]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-6552327>
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uud. p. Porvoo: Edita Publishing Oy.
- Järvinen, S. & Parviainen, A. 2012. Sijoittamalla miljonääriksi. Helsinki: Talentum.
- Kallunki, J-P., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2011. Ammattimainen sijoittaminen. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kankaanranta, P. 2020. Koulutus ja toimeentulo. Akavaworks.fi. [Verkkoartikkeli]. [Viitattu 4.6.2020]. Saatavana: https://akavaworks.fi/wp-content/uploads/sites/2/2020/04/Koulutus_ja_toimeentulo-Artikkeli-6_2020.pdf

- Kinnunen, H. & Mäki-Fränti, P. 2017. Korkea-asteen tutkinto kannattaa Suomessa. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.5.2020]. Euro & talous. Saatavana: <https://www.eurojalous.fi/fi/2017/5/korkea-asteen-tutkinto-kannattaa-suomessa/>
- Lindström, K. 2007. Vaurastu arvo-osakkeilla. Helsinki: Talentum.
- Maailmantalous.net. 2013. Finanssikriisi. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.4.2020]. Saatavana: <http://maailmantalous.net/fi/abc/finanssikriisi>
- Pesonen, M. 2013. Sijoituspokkari – Säästäjästä sijoittajaksi. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Pörssisäätiö. Ei päiväystä. Sijoituskoulu: hajauttaminen, eli miten alennat sijoittamisen riskiä?. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.5.2020]. Saatavana: <https://www.porssisaatio.fi/sijoituskoulu/hajauttaminen/>
- Pörssisäätiö. 2018. Sijoittajan korko-opas. [Verkkosivu]. [Viitattu 16.4.2020]. Saatavana: https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2011/12/korko_opas_2018_www.porssisaatio.fi_.pdf
- SalkunRakentaja. 2017. Pinnan alla kytee - poliittiset riskit uhkaavat kehittyneitä osakemarkkinoita. [Verkkosivu]. [Viitattu 15.5.2020]. Saatavana: <https://www.salkunrakentaja.fi/2017/03/poliittiset-riskit-osakemarkkinat/>
- Sijoittaja.fi. 2020. Miksi sijoittaa?. [Verkkosivu]. [Viitattu 27.3.2020]. Saatavana: <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/miksi-sijoittaa/>
- Sijoitusrahastot. 2020. Rahastosijoittaminen pähkinänkuoressa. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.4.2020]. Saatavana: <https://sijoitusrahastot.org/rahastosijoittaminen-pahkinankuoressa/>
- Talousmentor. 2020. Markkinariski. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.4.2020]. Saatavana: <https://talousmentor.com/2017/03/07/markkinariski/>
- Tuulipuku.fi. 2017. Sijoitusstrategian valinta. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.5.2020]. Saatavana: <https://tuulipuku.fi/sijoittaminen/sijoitusstrategian-valinta/>
- Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. 2011. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turku: Turun yliopiston kasvatustiedekunnan julkaisuja.
- Vehkalampi, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala: Kustannusosakeyhtiö Tammi
- Vihriälä, V. 2020. Millainen talouskriisi edessä? [Verkkosivu]. [Viitattu 2.6.2020]. Saatavana: <https://www.vesavihriala.fi/2020/03/millainen-talouskriisi-edessa/>

LIITTEET

Liite 1. Verkkokyselylomake

Sijoittajien Sijoitusstrategia Talouskriisin Aikana

Olen Seinäjoen ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelija ja teen opinnäytetyötä sijoittajien sijoitusstrategioista talouskriisin aikana. Tavoitteena on tutkia, kuinka normaalista poikkeavat tilanteet vaikuttavat sijoittajien strategioihin.

Kyselyssä ei kerätä henkilötietoja ja vastaamiseen kuluu muutama minuutti.

Risto-Matti Mäki-Mantila, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu

1. Sukupuoli *

- Mies
- Nainen
- Muu

2. Ikä *

- 15-19
- 20-24
- 25-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61+

3. Koulutus *

- Peruskoulu
- Lukio
- Ammattikoulu
- Ammattikorkeakoulu
- Yliopisto
- Muu

4. Sosiaalinen asema *

- Opiskelija
- Palkansaaja
- Yrittäjä
- Työssä käyvä opiskelija
- Työtön
- Eläkeläinen

5. Minkälaiseksi sijoittajaksi luonnehdit itsesi? *

- Arvosijoittaja
- Kasvusijoittaja

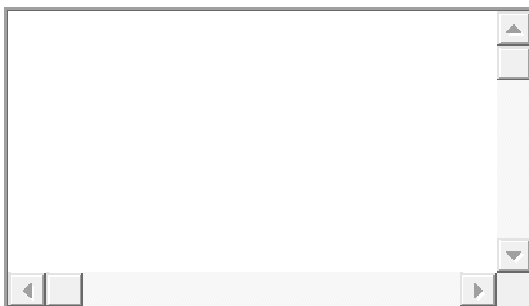
- Aktiivinen sijoittaja
- Passiivinen sijoittaja
- Osinkosijoittaja
- Muu

6. Käyttämäsi sijoitusinstrumentit *

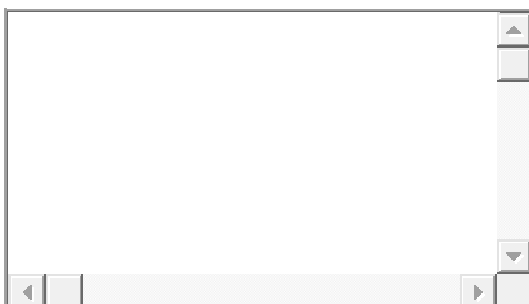
- Osakkeet
- ETF -rahastot
- Rahastot
- Joukkovelkakirjalainat
- Korkorahastot

7. Sijoituskokemus vuosina *

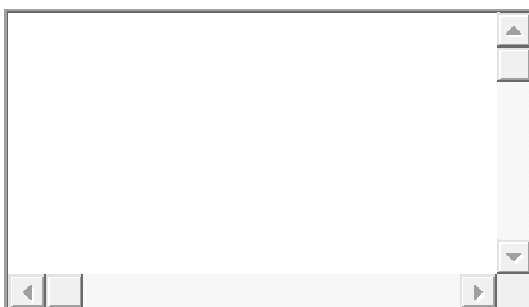
8. Onko Covid-19 -tilanteella ollut vaikutuksia sijoitussalkkusi painotuksiin eri sijoitusinstrumenttien osalta? Jos on, niin millaisia? *

An empty rectangular text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and horizontal scrollbars at the bottom, indicating it is a multi-line text area.

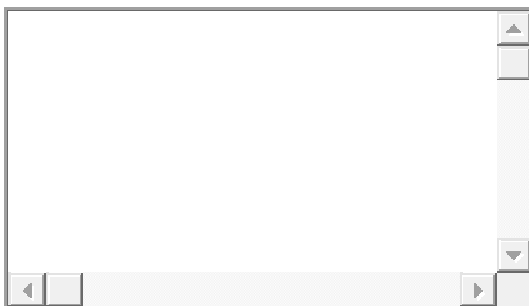
9. Millaisia vaikutuksia Covid-19 -tilanteella on ollut osakesijoitustesi ajalliseen hajauttamiseen? *

An empty rectangular text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and horizontal scrollbars at the bottom, indicating it is a multi-line text area.

10. Millaisia vaikutuksia Covid-19 -tilanteella on ollut osakesijoitustesi toimialakoh-
taiseen hajauttamiseen? *

An empty rectangular text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and horizontal scrollbars at the bottom, indicating it is a multi-line text area.

11. Millaisia vaikutuksia Covid-19 -tilanteella on ollut osakesijoitustesi kansainväli-
seen hajauttamiseen? *

An empty rectangular text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and horizontal scrollbars at the bottom, indicating it is a multi-line text area.

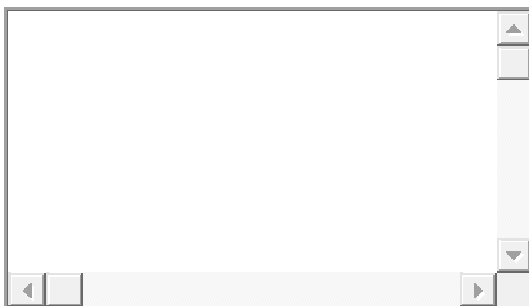
12. Onko Covid-19 -tilanne lisännyt / vähentänyt rahastojen kautta sijoittamasi va-
rallisuuden osuutta? *

- Lisännyt
- Vähentänyt
- Ei muutosta
- En sijoita rahastoihin

13. Onko Covid-19 -tilanne saanut sinut sijoittamaan rahamäärällisesti aiempaa
enemmän / vähemmän? *

- Enemmän
- Vähemmän
- Ei muutosta

14. Oletko Covid-19 -tilanteen vuoksi tehnyt tietoisesti muutoksen sijoitusstrategiasasi? Millaisen muutoksen? *

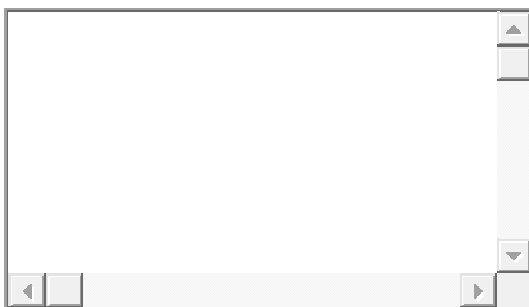
An empty text input field with a light gray border and a vertical scrollbar on the right side. The field is currently blank.

15. Oletko ollut sijoittajana aikaisempien talouskriisien aikana (esimerkiksi Euroalueen velkakriisi 2010-luvulla, Suomen 1990-luvun alun lama)? *

Kyllä

Ei

16. Miten aikaisempi kokemus talouskriisin aikana sijoittamisesta on vaikuttanut tällä hetkellä tehtyihin sijoituspäätöksiisi? *

An empty text input field with a light gray border and a vertical scrollbar on the right side. The field is currently blank.